

Märkustega arvestamise tabel

Kultuuriministeerium, 27.11.2024 kiri nr nr 1-12/1246-2 Kontaktisik: Marju Reismaa (628 2335; marju.reismaa@kul.ee), Karin Närep (628 2230; karin.narep@kul.ee)	
1. Eelnõu §-ga 1 täiendatakse hädaolukorra seaduse regulatsiooni varjendi ja varjumiskoha mõistega. Muudatuse kohaselt rajab varjendi hoonesse või selle vahetus läheduses ehitisse hoone omanik (uus § 16² lg 4). Varjumiskoha kohandamise korraldab aga ehitise valdaja. Kui ehitist kasutab mitu valdajat, korraldab varjumiskoha kohandamise ehitise omanik (uus § 16² lg 8). Seda, kas varjumiskohta saab rajada, hinnatakse varjumisplaani koostamisel. Varjumisplaani koostamise korraldab samuti ehitise valdaja. Kui ehitist kasutab mitu valdajat, korraldab varjumisplaani koostamise ehitise omanik. Samas, eelnõu seletuskirja kohaselt seda, „kas hoones on varjumiskoha kohandamise võimalus olemas, hindab hoone omanik varjumisplaani koostamisel. Varjumisplaani koostamisel võib ka selguda, et sellesse hoonesse ei ole võimalik kohandada varjumiseks sobivat ruumi. Antud sättega ei kohustata hoone omanikku vastavat ruumi ehitama hakata.“ Märgime, et eelnõu ja seletuskirja tekst ei ole omavahel kooskõlas, eelnõus on vastav kohustus valdajal või teatud juhul omanikul, seletuskirja kohaselt ainult omanikul. Kultuuriministeeriumi valitsemisalas tegutsevad muuseumid ja teatrid, kes on üldjuhul hoonete ainuvaldajad, mitte omanikud. Neile kui hoonete valdajatele pannakse eelnõuga kohustusi, aga seletuskirjas ei ole hinnatud, millist mõju sellise kohustuse panemine neile avaldab. Palume kaaluda, kas varjumiskoha kohandamine on ikka valdaja ülesanne, või peaks sellega tegelema hoone omanik. Leiame, et varjumiskoht on sarnaselt varjendile pikaajaliseks kasutamiseks ning suurendab hoone väärtust.	Arvestatud. Varjumiskoha kohandamise kohustuse osas eelnõu sõnastust täpsustatud. Varjumiskoha kohandamise korraldab hoone omanik.
2. Eelnõuga kehtestatakse avaliku sektori asutuse teenistujatele ja elutähtsateenuse osutaja töötajale elanikkonnakaitse koolituse läbimise kohustus (eelnõu § 1 punktid 5–7). Inimeste valmisolek kriisis toimetulemiseks on vajalik, kuid leiame, et koolituse läbiviimise kohustus ei	Selgitame. Senise elanike kriisivalmiduse suurendamiseks on Päästeamet teinud peamiselt erinevaid ennetuskampaaniad, teavitusi ning

peaks olema sätestatud seaduse tasandil. Asutusi tuleks nõ positiivselt nügida, et koolitusi viidaks läbi vabatahtlikult. Lisaks märgime, et elutähtsa teenuse osutajatele on hädaolukorra seaduse alusel pandud juba rida kohustusi, sh õppuste korraldamine, mistõttu elanikkonna kaitse koolituse lisamine on ebamõistlikult koormav.	kontaktkoolitusi, kuid uuringu tulemused näitavad, et pelgalt sellisest lähenemisest ei piisa, et valmistada inimesi ette kriisides iseseisvalt toime tulema. Vajalik on sihistada konkreetseid sihtrühmi ja läheneda neile erinevalt. Käesoleva muudatuse raames otsustati sihtrühmaks valida avaliku sektori ametnikud ja töötajad ning elutähtsa teenuse osutaja töötajad, kuna nende personaalne kriisivalmidus võimaldab neil tõenäoliselt kiiremini asuda kriisi ajal täitma oma teenistusülesandeid. Tegemist küllalt suure hulga inimeste kriisivalmiduse suurendamisega, mis omakorda parandab ka elanike üldist kriisivalmidust, kuna elanikkonnakaitse koolituse läbimine võimaldab suurendada mitte ainult konkreetse sihtgrupi personaalset kriisivalmidust, vaid ka nende pere oma (nt kodused varud, tegutsemine elektri- või veekatkestuse korral jne). Eelnõu sõnastust muudetud, et suurendada kohustuse osas paindlikkust. Elanikkonnakaitse koolituse läbimine on muudatuse kohaselt lisatud juba kehtivasse koolituskohustusse, koostoimes Vabariigi Valitsuse 29.07.2021 määruse nr 75 „Elutähtsa teenuse toimepidevuse riskianalüüsi ja plaani nõuded, nende koostamise ning plaani kasutuselevõtmise nõuded ja kord“ § 8 punktiga 1 otsustab ETO riskianalüüsi koostamisel, milline on kriitilise tegevuse toimimiseks vajaliku personali optimaalne ja minimaalne arv, sealhulgas

	elutähtsa teenuse toimepidevuseks vältimatult vajalikud töökohad ning millised oskused ja teadmised peavad personalil olema.
Justiitsministeerium, 29.11.2024 kiri nr 8-2/7864 Kontaktisik: Markus Ühtigi (51914873, Markus.Yhtigi@just.ee)	
1. Eelnõu § 1 punkt 1 (viivitamatu ohuteate edastamine) – lõike 4 sõnastus vajab täpsustamist, et oleks arusaadav, kes ja millal viivitamatu ohuteate edastamiseks EE-ALARMI kasutada võivad. Eelnõust ega seletuskirjast ei tulene üheselt, kas valitsusasutused saavad teadet edastada ka nn erikordade (eriolukord, erakorraline seisukord, KKV, sõjaseisukord) ajal või saavad seda erikordades teha üksnes nn erikorra juhid. Samuti tekib küsimus, kas peaministri kui teatud erikorra juhi otsus on hädavajalik KKV, erakorralise seisukorra ja sõjaseisukorra ajal või peaks olema võimalik peaministril otsustusõigust vajadusel ka edasi volitada. Samad küsimused tekivad ka lõike 7 puhul (sireenseadme kaudu ohuteate edastamine), milles on kõik ohuteate edastamisõigusega valitsusasutused nimeliselt loetletud. Palume sätted üle vaadata ja selgemalt välja tuua, millised asutused ja isikud ohuteadet erikordade ajal edastada tohivad.	Arvestatud. Eelnõu ja seletuskirja sõnastust täpsustatud.
2. Eelnõu § 1 punkt 2 (varjumine) – lõikes 3 nähakse ette, et korrakaitseaduse (KorS) §-s 44 sätestatud viibimiskeeldu võib üle 12 tunni kohaldada Päästeameti päästkeskuse juhi või Politsei- ja Piirivalveameti prefekti loal. Oleme seisukohal, et põhjendused, miks päästkeskuse juhi otsuse tasand on just varjumise korral hädavajalik, vajavad täiendamist. Palume selgitada erisuse tegemise vajadust ehk seda, miks just varjumise olukorras ei ole KorS § 44 lg 5 sätestatu järgimine võimalik. Siin oleks vajalikud näited olukordadest, kus KorS-is sätestatud otsustamistasandi järgimine ei pruugi tagada viibimiskeelu eesmärgipäraselt kohaldamist (tekib viivitus ja seetõttu on ohus inimelud).	Arvestatud. Eelnõu seletuskirja täiendatud.
3. Eelnõu § 1 punkt 3 (varjend ja varjumiskoht) – lõike 10 kohaselt otsustab varjendi ja varjumiskoha varjumiseks vahetult kasutusele võtmise ettevalmistamise Vabariigi Valitsus. Sätte selgitusest tuleneb, et varjendid ja varjumiskohad tuleb varjumiseks valmis seada sisejulgeoleku tagamise eest vastutava ministri määruses sätestatud tähtaja jooksul ning lõike 10 kohaselt otsustab Vabariigi Valitsus, millal tähtaja kulgmine algab. Sätte sõnastuse võiks üle vaadata ja vajadusel täpsustada, et seletuskirjas kirjeldatud mõte ka sättest selgemini välja tuleks.	Arvestatud. Eelnõu sõnastust ja seletuskirja täpsustatud.
4. Eelnõu § 1 punkt 5 näeb ette avaliku sektori asutuste teenistujatele ja sama paragrahvi punkt	Teadmiseks võetud

6 elutähtsa teenuse osutajate töötajatele kohustuse läbida kord kahe aasta jooksul elanikkonnakaitse koolitus. St kooskõlastamiseks esitatud eelnõu toob kaasa täiendavaid kohustusi kõigile asutustele (olenemata riigikaitseülesande olemasolust) ja ettevõtjatele, kes osutavad elutähtsat teenust. Toetame eesmärki suurendada valmisolekut kriisis iseseisvalt toime tulla. Omaette küsimus on, kas vastav kohustus peab olema reguleeritud tingimata seaduse tasandil (nt infoturbe teste teevad kõik asutused ilma, et vastav kohustus mõnest seadusest tuleks) ja kas koolituse läbimine tagab äsja nimetatud eesmärki. Tegu peab olema piisavalt hea koolitusega, mida töötajad sooviksid teha olenemata kohustusest. Enne täiendava kohustuse peale panemist ettevõtjatele on vajalik hinnata kehtestatava meetme sobivust ning hinnata selle vajalikkust ja proportsionaalsust. Seletuskirja kohaselt on äärmiselt oluline, et elutähtsa teenuse osutaja töötajad oleksid koduse ettevalmistuse läbi mõelnud, et vajadusel kiiresti asuda oma ülesandeid täitma. Kui eesmärk on tagada elutähtsa teenuse toimepidevus, siis ei peaks vastav kohustus olema rakendatav kõigile ettevõtte töötajatele, vaid üksnes nn võtmeisikutele, kes elutähtsa teenuse toimivuse tagamiseks täidavad olulist rolli. Kui on soov koolituse ja testi läbimine kohustuslikuna kehtestada, tuleks rakenduslikust vaatest arvestada järgnevaga: 1) ülevaade koolituse läbinutest/mitteläbinutest – kui on soov pidada arvestust ka koolituse läbijatest, tuleks tagada tehniline lahendus, mis võimaldaks hõlpsalt saada väljavõtet (st arvestuse pidamise ei tohi olla käsitöö ega tekitada juurde halduskoormust); 2) koolituse mahukus ja fookuseeritus – seletuskirja kohaselt võtab selle läbimine aega keskmiselt 4–6 tundi ning koosneb videost, iseseivast lugemisest, interaktiivsetest harjutustest ning lõpeb valikvastustega testiga – kaaluda koolituse ja testi lühendamist, fookuseerides konkreetsetele teemapüstitustele.	
5. Eelnõu § 1 punkt 5 – lõikes 2 on elanikkonnakaitse koolitust reguleerivas sättes kasutatud avaliku sektori puhul terminit „teenistujad“. Selle peaks asendama täpsuse huvides sõnadega „ametnikud ja töötajad“. Palume eelnõu täpsustada.	Arvestatud
6. Ehitusseadustiku ja ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seadusega seotud muudatused. Eelnõu § 5 p-ga 1 täiendatakse ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse (EhSRS) §-ga 30⁸, mille kohaselt ei kohaldata varjendi rajamise nõuet hoonele, mis on püstitatud või mille ehitusloa taotlus või ehitusteatis on esitatud enne selle punkti jõustumist, st enne 01.09.2025. Samas täiendatakse eelnõu §-i 4 p-ga 2 ehitusseadustiku (EhS) §-i 27 lg-ga 31, milles sätestatakse, et ehitusloa taotlenud isiku taotlusel võib kohaliku omavalitsuse üksus anda hoone omanikule uued projekteerimistingimused, mis leevendavad	Selgitame. Ehitusseadustiku §-i 27 täiendamise säte eelnõust eemaldatud.

varjendi rajamist takistavaid asjaolusid. Viimati nimetatud muudatuse kohta on seletuskirjas selgitatud, et sätte eesmärk on soodustada uutes hoonetes varjendite rajamist, sh sellistes hoonetes, millele on antud ehitusluba enne eelnõukohase seaduse jõustumist. Kui EhS-i § 27 lg-ga 31 kavandatav muudatus kohaldub üksnes hoonele, mille ehitusloa taotlus või ehitusteatis on esitatud enne 01.09.2025, siis tuleks teha vastav muudatus EhSRS-s, kuna sellisel juhul on tegemist rakendussättega. Lisaks, kuna see säte ei piira kuidagi, millise hoone ehitusloa taotluse või ehitusteatis esitanu võib selle sätte alusel uute projekteerimistingimuste väljastamist taotleda, saab teoreetiliselt ka nt üksikelamu, mis ei vasta varjendi rajamise kohustusega hoonete tunnustele, ehitamiseks ehitusloa taotluse esitanud isik taotleda varjendi rajamiseks projekteerimistingimuste väljastamist. Kui nii ongi mõeldud, siis milliseid nõudeid sellisel juhul kohaldatakse? Kui enne 01.09.2025 ehitusloa taotluse esitanud isik taotleb kavandatava EhS-i § 27 lg 31 alusel varjendi rajamist takistavate asjaolude leevendamiseks uusi projekteerimistingimusi ja pärast nende saamist muudab ehitusprojekti, siis võib siin tekkida lünk – nimelt oleks nagu puudu säte, mille alusel kohaldatakse varjendi rajamise kohustusest vabastatud isiku (hoone) suhtes varjendile kehtivaid nõudeid ja milliseid nõudeid? Kas kõikide EhS § 11 lg 4 alusel kavandatavate nõuete kohaldamine on siis asjakohane ja võimalik või antakse KOV-ile kaalutusõigus otsustamiseks, milliseid nõudeid on võimalik juba ehitusloa saanud hoone puhul kohaldada? EhS-i § 27 lg-ga 31 kavandatava muudatusega seoses tekib ka küsimus, kuidas toimida siis, kui ehitusloa taotlust või ehitusteatis ei ole veel 01.09.2025 seisuga esitatud, aga kehtivate projekteerimistingimuste raamides ei ole võimalik varjendi nõuet täita?	
7. Eelnõu § 6 – kõnealuse sättega nähakse ette, et Päästeamet võib korra aastas kasutada mobiiltelefoniteenuse klientide ja rändlusteenuse kasutajate asukoohaandmeid selleks, et testida ohuteavitussüsteemi. Seletuskirjas ja selles sisalduva hüperlingi all on esitatud põhjalik põhiseaduspärasuse analüüs ohuteavituse kohta, kuid selles ei ole käsitletud ohuteavitussüsteemi testimisega seonduvat. Palume seletuskirjas analüüsida ka ohuteavituse testimist eraelupuutumatus riive vaatest, ennekõike on oluline välja tuua, milliseid alternatiivseid meetmeid ja kas üldse oleks võimalik süsteemi testimiseks kasutada.	Arvestatud
8. Palume eelnõu puhul teha põhjalikum analüüs, kuidas ehitus- ja kinnisvaraarendusega tegelevatele ettevõtjatele ning hoonete omanikele kehtestatavad nõuded varjendi rajamiseks, varjumiskoha kohandamiseks ja varjumisplaani koostamiseks võivad mõjutada nende halduskoormust. Täpsem analüüs aitab tagada seda, et õigusloomes ei tekitata liigset ja	Arvestatud. Eelnõu seletuskirja täiendatud

põhjendamatu halduskoormust, lisaks võimaldab see hinnata ettevõtete võimalust kõnealuseid nõudeid täita.	
9. Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste märkustega ning märkustega eelnõu mõju kohta.	Arvestatud. Esitatud märkustega võimalikus mahus arvestatud
Kaitseministeerium , 04.12.2024 kiri nr 5-7/24/168-3 (asutusesiseseks kasutamiseks)	
Rahandusministeerium (esitatud mitteametlikult) Kontaktisik: Viola Mäemurd (5599 9574; viola.maemurd@fin.ee), Agnes Peterson (58851301; Agnes.Peterson@fin.ee)	
1. Eelnõu seletuskirjas on välja toodud eelnõu rakendamise seotud kulud Siseministeeriumi valitsemisalale (eelkõige Päästeametile, Sisekaitseakadeemia ja SMITile). Kuna elanikkonnakaitse võimearendusi on rahastatud laiapidse riigikaitse investeeringute kavast, mis on lühiajaline, siis on oluline seletuskirjas välja tuua, kuidas plaanib Siseministeerium eelnõuga seotud kulud katta pärast laiapidse riigikaitse investeeringute kava lõppu (alates 2028. aastast). Kui eelnõu rakendamisega tekivad Siseministeeriumi valitsemisalale lisavajadused alates 2028. aastast, siis tuleb seletuskirja lisada lause: „Kehtivas riigi eelarvestrateegias on eelnõu rakendamise kuludega arvestatud kuni aastani 2027. Eelnõu heaks kiitmisega kaasnevate kulude rahastamisvõimaluste üle arutatakse järgmises riigieelarve ja riigi eelarvestrateegia protsessis Rahandusministeeriumi poolt valitsusele koondatava info alusel. Juhul kui lisavahendeid ei eraldata, tuleb kulud katta alates 2028. aastast Siseministeeriumi valitsemisala eelarvest.“	Arvestatud. Eelnõu seletuskirja täiendatud.
Regionaal- ja Põllumajandusministeerium , 03.12.2024 kiri nr 1.4-2/4682-1 Kontaktisik: Toomas Unt (625 6171; toomas.unt@agri.ee), Katrin Pööra (625 6147; katrin.poorra@agri.ee)	
1. Eelnõu § 1 punktiga 6 täiendatakse hädaolukorra seaduse § 38 lõiget 3 punktiga 7 ⁵ , millega sätestatakse elutähtsa teenuse osutajale kohustus korraldada oma töötajatele kord kahe aasta jooksul sama seaduse §-s 17 ¹ sätestatud elanikkonnakaitse koolituse läbimine. Leiame, et nimetatud kohustuse sätestamine elutähtsa teenuse osutajale ei ole põhjendatud arvestades elutähtsa teenuse osutajaks olemisega kaasnevate kohustuste suurt hulka, mistõttu teeme ettepaneku elanikkonnakaitse koolituse korraldamise vabatahtlikuks jätmist. Eelnõu seletuskirja kohaselt on võimalik tagada vähim vajalik ettevalmistus veebikoolituse kaudu, mille on koostanud partneritega koostöös Sisekaitseakadeemia ja Päästeamet. Võib	Arvestatud. Eelnõu sõnastust muudetud, et suurendada kohustuse osas paindlikkust. Elanikkonnakaitse koolituse läbimine on muudatuse kohaselt lisatud juba kehtivasse koolituskohustusse, koostöös Vabariigi Valitsuse 29.07.2021 määruse nr 75 „Elutähtsa teenuse toimepidevuse riskianalüüsi ja plaani nõuded, nende koostamise ning plaani

ilmselt eeldada, et ettevõtjad hakkavad kasutama just seda võimalust ning elutähtsa teenuse osutamisega seotud spetsiifilisi koolitusi vm korraldavad ettevõtjad omal algatusel. Samuti võiks jääda elutähtsa teenuse osutajale õigus otsustada, milline töötaja vajab eespool nimetatud koolitusi enim. Seega ei peaks olema elanikkonnakaitse koolituse korraldamine sätestatud ettevõtjale kohustuslikuna, vaid ettevõtjale peaks meie hinnangul jääma võimalus otsustada nende tegevuste üle, mis on vajalikud elutähtsa teenuse parimaks osutamiseks.	kasutuselevõtmise nõuded ja kord“ § 8 punktiga 1 otsustab ETO riskianalüüsi koostamisel, milline on kriitilise tegevuse toimimiseks vajaliku personali optimaalne ja minimaalne arv, sealhulgas elutähtsa teenuse toimepidevuseks vältimatult vajalikud tökohad ning millised oskused ja teadmised peavad personalil olema.
2. Palume täiendada eelnõu § 4 ehitusseadustiku § 97 lõike 8 muudatusega järgmises sõnastuses: „(8) Kohalikke teid korrashoidev ettevõtja loetakse hädaolukorra seaduse § 36 lõike 4 punktis 2 nimetatud elutähtsa teenuse osutajaks juhul, kui ta on määratud sama seaduse § 38 lõike 12 alusel elutähtsa teenuse osutajaks.“. Muudatuse eesmärk on muuta paindlikumaks ehitusseadustiku § 97 lõikes 8 sätestatud nõue, mille kohaselt peab kohaliku omavalitsuse üksus määrama elutähtsa teenuse osutajaks eranditult kõik teedehooldajad, sealhulgas ka hajaasustusega piirkonnas ühe sõidukiga lumelükkamise teenust osutavad füüsilisest isikust ettevõtja. Leiame, et tegu on ebaproportsionaalse koormusega nii ettevõtjale kui ka kohaliku omavalitsuse üksusele. On äärmiselt oluline tagada, et elutähtsa teenuse osutajaks määratakse vaid selline ettevõtja, kelle suhtes on elutähtsa teenuse osutaja kohustused ka proportsionaalsed ja kes suudab neid täita.	Mitte arvestatud. Ettepanek esitatud arvamuse avaldamiseks Riigikantseleile. Riigikantselei seisukoht: HOSi § 38 lõikes 2¹ sätestatakse selgelt, et <u>ETKA annab ETO määramise kohta haldusakti</u>. See tähendab, et alates 18. oktoobrist ei loeta ühtegi uut seaduses sätestatud ETO tingimustele vastavat jur.isikut või ettevõtjat seaduse alusel automaatselt ETOks ning ETO määramiseks viiakse läbi haldusmenetlus. HOSis sätestatud haldusmenetlus ETO määramiseks kohaldub ühtviisi kõikidele jur.isikutele, kes vastavad seaduses sätestatud tunnustele ja võivad selle kaudu saada ETOks. Siin ei ole vahet, kas tegemist on suurettevõtjaga või mikroettevõttega. Haldusmenetlus määramise kohta tuleb läbi viia täpselt samamoodi, samadel alustel ja arvestades kõiki HMSi põhimõtteid. HMS § 4 kohaselt kaalutlusõigus (diskretsioon) on haldusorganile seadusega antud volitus kaaluda otsustuse tegemist või valida erinevate otsustuste vahel. Kaalutlusõigust tuleb teostada kooskõlas volituse piiride, kaalutlusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega,

arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve.

Praeguses küsimuses on kõige olulisem proportsionaalsuse põhimõte ja selle rakendamine ja selle järgimine on kohustuslik ka ETOde määramise haldusmenetluses. HMSi § 3 lg 2 kohaselt halduse õigusakt ja toiming peab olema

- a) kohane,
- b) vajalik ning

c) proportsionaalne seatud eesmärgi suhtes.

Enne mistahes ettevõtja ETOks määramise haldusakti andmist peavad need punktid olema kõik motiveeritult sisustatud. Haldusorgan peab rakendama uurimispõhimõtet (HMS § 6), millega ta kohustub välja selgitama kõik olulised asjaolud. Tegemist on samuti ühe olulise põhimõttega ka siin. Kui seaduses on sätestatud (HOS § 38 lg 1²), et ETO määramise menetlus tuleb läbi viia 30 päeva jooksul alates elutähtsa teenuse osutaja tingimustele vastavusest teada saamisest arvates, siis on ei tähenda see kuidagi veel seda, et edasine on pelgalt formaalne ETOks vormistamine haldusaktiga. Kohe kindlasti mitte. Selle 30 päeva jooksul kohustub haldusorgan rakendama ka uurimispõhimõtet ja jõudma ka proportsionaalsele otsusele.

Kliimaministeerium, 24.12.2024 kiri nr 1-5/24/5280-2
Kontaktisik: Martin Kadai (6256382, martin.kadai@kliimaministeerium.ee)

1. Eelnõu § 1 punktiga 2 täiendatakse kehtivat hädaolukorra seadust (edaspidi HOS) §-ga 16², millega sätestatakse varjendi ja varjumiskoha regulatsiooni. Lisanduva HOS § 16² lõike 4 kohaselt rajab varjendi hoone omanik hoonesse või selle vahetus läheduses ehitisse. Mitme lähestikku asuva hoone kohta võib rajada ühe varjendi, mis peab olema valmis esimese hoone kasutusel võtmise ajaks. Seletuskirjas on selgitatud, et kui rajatakse üks varjend, siis peab see mahutama sama palju inimesi kui siis, kui kõigis hoonetes oleks nõuetekohane varjend. Seda põhimõtet tuleks kaaluda sätestada seaduse tasemel, vastasel juhul puudub selge arusaam, kui suure varjendi puhul mitu järgnevat hoonet enam varjendit rajama ei pea. Lisaks tuleb arvestada, et uusarendustes ei valmi majad tervikuna vaid etappide kaupa. Selleks hetkeks kui maja on valmis aga kasutusluba ei pruugi veel olla, siis tõenäoliselt on esimene ehitis juba müüdnud eraomanikele. Juhul kui arendaja on pahatahtlik ja ei ehita välja varjendit, siis langeb eelnõus toodud sõnastuse kohaselt varjendi rajamise kohustus uusarendusele tervikuna esimese maja eraisikutest korteriomanikele.	Arvestatud. Eelnõu sõnastust täiendatud.
2. Kehtiva ehitusseadustiku (edaspidi EhS) § 19 kohaselt peab omanik tagama ehitise, ehitamise ja ehitise kasutamise vastavuse õigusaktidest tulenevatele nõuetele. Esitatud eelnõu seab varjumisplaani koostamise ja varjumiskoha kohandamise kohustuse eelkõige ehitise valdajale. Tegemist on põhimõttelise erisusega senisest EhS-i lähenemisest ja paraku seletuskirjast ei selgu miks. Meie hinnangul tekitab selline lähenemine praktikas segadust ja avab võimaluse nõudeid mitte jälgida, lõpetades lihtsalt üürilepingu või luues neid juurde. Samuti peab riikliku järelevalve teostaja järelevalve tegemiseks hindama tsiviilõiguslikke lepinguid, et tuvastada isik, kellele ettekirjutus koostada. Palume see kohustus siiski määrata igakordselt hoone omanikule, et ehitisele esitatavate nõuete tagamise kohustuse adressaat oleks nii HOS-is kui ka EhS-is sama isik. Riigi vaatest on oluline varjumisvõimaluse olemasolu, kuid kas seda teeb omanik ise või delegeerib selle valdajale, ei peaks riik sellesse sekkuma.	Arvestatud.
3. Lisanduva HOS § 16² lõikes 8 on sätestatud, et hoones, mis on püstitatud või mille ehitusloa taotlus või ehitusteatis on esitatud enne 1. septembrit 2025. a. ja mis vastab varjendi nõuetele, tuleb varjumisplaani koostamisel hinnata vähemalt varjumiskoha rajamise võimalust ning vastava võimaluse olemasolul kohandada hoonesse varjumiskoht. Meie hinnangul tuleb täpsustada ka eelnõu tasemel, et millise tegevuse osas on ehitusloa taotlus või ehitusteatis esitatud. Ka lammutamine on ehitusloa kohustuslik tegevus. Sellisel kujul võib sätet tõlgendada ka selliselt, et enne ehitise lammutamist tuleb koostada ehitisele varjumisplaani.	Arvestatud

4. Eelnõus toodud HOS § 16² lõige 10 sätestab, et varjendi ja varjumiskoha varjumiseks vahetult kasutusele võtmise ettevalmistamise otsustab Vabariigi Valitsus. Hetkel jääb arusaamatuks, mida tähendab ettevalmistamine ehk mida otsustab Vabariigi Valitsus. Näiteks varjumiseks vahetult kasutusele võtmiseks ettevalmistamine võib olla ka keldri viimine vastavusse varjumiskohale esitatavatele nõuetele. Ka seletuskiri ei anna sellele vastust, mistõttu palume sätte eesmärki täpsustada.	Arvestatud. Eelnõu ja seletuskirja sõnastust täpsustatud.
5. Siseministri määruse „Nõuded varjendile ja varjumiskohale ning varjendi ja varjumiskoha rajamise kohustusega hoonete täpsem loetelu hoone kasutamise otstarbe järgi“ eelnõu kavandis on nimetatud avaliku varjumiskoha kohustusliku hoonena muuhulgas lennujaama, raudteejaama ja bussijaama hoonet kui see püstitatakse. Eelnõus ega seletuskirjast ei selgu, kas olemasolevad taristuhooned on kohaldamisalast väljas või sees. Juhul kui olemasolevaid taristuhooneid tuleb hakata ümberehitama, siis on vaja ministeeriumide vahelisi arutelusid jätkata, et tuvastada täpsed tingimused, millele hoone täna vastab või ei vasta. Näiteks on AS Tallinna Lennujaam ka piirkondlike lennuväljade käitaja, st need lennuväljad ei asu tiheasustusalade keskustes ja tõenäoline vajadus varjumispaiga tingimustele vastamiseks on vähene ning seetõttu tuleks selgelt piirkondlike lennuväljade terminalide hooned regulatsiooni kohaldamisalast välistada.	Selgitame. Varjendi rajamise nõuet ei kohaldata hoonetele, mis on püstitatud või mille püstitamise ehitusloa taotlus või ehitusteatis on esitatud enne 2026. aasta 1. jaanuari, seega ei kohaldu varjendi rajamise nõue muuhulgas juba olemasolevatele hoonetele. Olemasolevatele hoonetele, mis jäävad eelnõu reguleerimisalasse kohaldub varjumiskoha kohandamise nõue, mille eelduseks on, et hoones on varjumiskohaks sobiv ruum või ruum olemas. Varjumiskoha kohandamine ei eelda ehitus- või renoveerimistöde teostamist. Tallinna Lennujaama reisiterminal I (Tartu mnt 101, Tallinn) on juba täna Maa-ameti kaardirakenduse kohaselt avalik varjumispaik.
6. Eelnõu § 4 punktiga 2 täiendatakse EhS-i § 27 lõikega 3¹ ning sätestatakse kohaliku omavalitsuse üksusele õigus anda ehitusloa taotlenud isiku taotlusel hoone omanikule uued projekteerimistingimused, mis leevendavad varjendi rajamist takistavaid asjaolusid. Selgitame, et kehtiv EhS reguleerib kahte erinevat liiki projekteerimistingimusi (§ 26 detailplaneeringu kohustuse puudumisel ja § 27 detailplaneeringu olemasolul selle täpsustamiseks). Eelnõust ega seletuskirjast ei selgu miks detailplaneeringu koostamise kohustuse puudumisel (EhS § 26) projekteerimistingimusi vastavalt täpsustada ei saa. Lisaks ei ole aru saada sätte eesmärk ehk milliseid täiendavaid muudatusi saab eelnõuga lisatava projekteerimistingimuste sättega lubada, sest ka täna on juba ehitusloa saanud isikul õigus alustada uuesti ning küsida detailplaneeringu täpsustamiseks projekteerimistingimused. Seletuskirja kohaselt uusi muudatusi ei lisandu. Meie hinnangul on küsitav sellises sõnastuses sätte lisamine vaid selleks, et välistada § 27 lõike 1	Arvestatud osaliselt. PT taotlejaks on jäetud hoone või kinnisasja omanik. Hetkel on sätte eelnõus just selle mõttega, et ärgitada hoone ja kinnistu omanikke mõtlema varjendi rajamise võimalustele ja selleks ka KOVist PT minna küsima. KOVil tuleb otse loomulikult hinnata, kas küsitavad PT-d on kooskõlas kehtivate planeeringutega ning kaaluda võimalust need anda.

punktide 1-3 kohaldumise eeldused projekteerimistingimuste andmiseks. Kui see oli vaid sätte eesmärk, siis tuleks selline erisus sätestada § 27 punktina 4. Täiendavalt selgitame, et uus säte on piiranud projekteerimistingimuste taotluse esitaja vaid ehitusloa taotluse esitanud isikuga. Praktikas ei pruugi olla ehitusloa taotluse esitaja, omanik ja projekteerimistingimuste taotleja sama isik ja seega on eelnõu meie hinnangul liiga piirav.	
7. Seletuskirja punktis 6.5 on öeldud, et varjendi rajamise regulatsiooni kohaldatakse vaid juhul, kui püstitatakse hoone, mis eeldab ehitusloa taotlust või ehitusteatisest esitamist. See lause ei lähe ülejäänud eelnõuga kokku, sest eelnõus viidatud varjendi kohustusega hõlmatud ehitisi ei saa püstitada ehitusteatisega ning ka paljud ehitusloa kohustusega ehitised ei ole hõlmatud varjendi rajamise kohustusega. Lisaks oleks mõistlik selgitada seletuskirja tasemel ka olukordi, kus ehitisel on mitu kasutamise otstarvet.	Arvestatud. Eelnõu sõnastust koostöös KliM-iga täpsustatud.
8. Eelnõu §-s 2 toodud asjaõigusseaduse § 158¹ sätted on seotud talumistasu maksamise kohustusega, mille kohaselt on avalikes huvides ehitatud tehnovõrk või -rajatis ka HOS-is sätestatud viivitamatu ohuteate edastamiseks vajalik sireeniseade ning isikul tekib talumiskohustus, mis on sireeniseadme paigaldamiseks ja sireeniseadmete süsteemi kasutuselevõtmiseks vajalik. Juhime tähelepanu, et talumistasu üldine põhimõte on see, et isik, kelle kinnistut koormab kolmanda isiku tehno-rajatis on õigustatud saama selle eest tasu ja isik, kellele see konkreetne tehnovõrk kuulub on kohustatud tasu maksta. Ei eelnõust ega seletuskirjast ei nähtu, et talumistasu regulatsioon sh talumistasu tasuja oleks läbi mõeldud. Näiteks juhul kui sireeniseadmed kuuluvad Päästeametile, siis tuleks kehtiva seaduse loogika kohaselt Päästeametil maksta talumistasu mõjutatud isikutele. Kui aga eelnõu koostajate sooviks on talumistasu mitte maksta, siis tuleks sireeniseadme talumiskohustus sätestada eraldi lõikena ja lisada klausel, et sireeniseadme talumise eest talumistasu ei maksta. Palume eelnõud selles osas täpsustada.	Teadmiseks võetud. Sireeniseadmete paigaldamisel on arvestatud võimaliku talumiskohustuse tasuga ning tasujaks on Päästeamet. Talumiskohustuse seadmine on mõeldud lähtuvalt KAHOS-est.
9. Eelnõu § 1 punktidega 5 ja 6 sätestatakse elanikkonnakaitse koolituse läbimise kohustus avaliku sektori asutustele ja elutähtsa teenuse osutajatele (edaspidi ETO). Esmalt tunnustame Siseministeeriumi kavatsust eelnõuga arendada elanikkonnakaitset ja laiemalt suurendada inimeste valmisolekut kriisis iseseisvalt toime tulla. Samuti täname Siseministeeriumit võimaluse eest katsetada koos osade KLIM valitsemisala ETO-de esindajatega Teie väljatöötatud elanikkonnakaitse veebikoolitust.	Arvestatud. Eelnõu sõnastust muudetud, et suurendada kohustuse osas paindlikkust. Elanikkonnakaitse koolituse läbimine on muudatuse kohaselt lisatud juba kehtivasse koolituskohustusse, koostoimes Vabariigi Valitsuse 29.07.2021 määruse nr 75 „Elutähtsa teenuse toimepidevuse riskianalüüsi ja plaani

Seletuskirjas on väljatoodud, et ETO-de töötajate kohustuslikus korras koolituse läbimine on seotud eesmärgiga tagada mh ka jätkusuutlik riigi toimimine kriiside ajal – hästi ettevalmistatud kodanik suudab hästi panustada ka töökohal. Juhime tähelepanu, et kõik ETO töötajad ei oma siiski kriisi ajal rolli, vaid kriitiline hulk neist, mida on ETO pidanud läbi analüüsima enda elutähtsa teenuse toimepidevuse riskianalüüsis. Samas eelnõu praeguses sõnastuses ei ole piiratud koolituse läbimist kriitiliste töötajatega, vaid on laiendatud kõikidele töötajatele. Seejuures ei ole arvesse võetud, et erinevalt avaliku sektori töötajate hulgast, kelle igapäeva töövahendiks on enamjaolt (süle)arvuti ja kes peavad samuti edaspidi koolitust kohustuslikus korras läbima, on ETO-del suur hulk töötajaid, kelle tööks on tagada teenuse toimimine/taastamine just n.ö „põllul“. Seega tuleb ETO-l planeerida selliste töötajate koolitamist eelkõige füüsiliste kohapeal tehtavate koolitustena, mis toob kaasa omakorda kulusid. Seletuskirjas on mainitud, et füüsilisi koolitusi riigi tasandilt viib läbi eelkõige Päästeamet (tasuta), kuid puudub põhjalikum analüüs, kas ja kui suures mahus suudab Päästeamet regulaarseid koolitusi kõikidele ETO-dele pakkuda. Seletuskirjas toodud mõjude analüüsis on võetud justkui eeldus, et enamik läbivad tasuta veebikoolitust, seejuures on ETO-delt saadud hinnang vastupidine.	nõuded, nende koostamise ning plaani kasutuselevõtmise nõuded ja kord“ § 8 punktiga 1 otsustab ETO riskianalüüsi koostamisel, milline on kriitilise tegevuse toimimiseks vajaliku personali optimaalne ja minimaalne arv, sealhulgas elutähtsa teenuse toimepidevuseks vältimatult vajalikud töökohad ning millised oskused ja teadmised peavad personalil olema.
Sotsiaalministeerium, 19.12.2024 kiri nr 1.2-3/2807-3 Kontaktisik: Nele Nisu (Nele.Nisu@sm.ee)	
Toetame siseministeeriumi esitatud hädaolukorra seaduse (hädaolukorra seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste täiendamise seadus) muutmist, kuid me ei nõustu elutähtsa teenuse osutajale lisatava kohustusega korraldada oma töötajatele iga kahe aasta järel elanikkonnakaitse koolitus. Seetõttu kooskõlastame eelnõu märkustega arvestamisel. Alles selle aasta oktoobris jõustus seaduse muudatus, millega kehtestati elutähtsa teenuse osutajale oma töötajate koolitamise kohustus, eesmärgiga suurendada nende teadlikkust elutähtsa teenuse toimepidevusest, rakendatud meetmetest, toimimisest hädaolukorras või muus sarnases olukorras või nende ohu korral. Meie hinnangul arvestab viidatud säte juba laiema pildiga võimalikest riskidest, samuti arvestab elutähtsa teenuse osutaja erinevaid ohte toimepidevuse riskianalüüsi ja plaani koostamisel – nii arvestab teenuse osutaja erinevaid kriisiolukordi ja asjaolusid oma koolituse raames nagunii. Uue koolituse lisamist võib kaaluda siis kui praktikas ilmneb, et sügisel loodud kohustusest ei piisa.	Arvestatud osaliselt. ETOde koolituskohustus on seotud riskianalüüsis nimetatud töökohtadega ehk ETO nimetab need isikud, kellele ta korraldab vajalikke koolitusi. Eelnõuga täiendatakse olemasoleva koolituse sätet, lisades sinna elanikkonnakaitse teema. Koolituste regulaarsuse valib samuti ETO ise, kuid meie soovitus on, et see oleks sama, mis riskianalüüsi ülevaatamine ehk üks kord kahe aasta jooksul. Veebikoolitus, mille riik on loonud, on vaid üks võimalus, mida ei pea kasutama. Seega ei ole mõistlik seda eelnõus nimetada.

Samuti võiks eelnõus täpsustada, kelle kohustus on tagada avaliku sektori poolt üks baaskursus, mida on võimalik kõigile digiriigi akadeemias tasuta jagada. Seletuskirja järgi on Sisekaitseakadeemial, Päästeametil ja nende koostööpartneritel üks võimalik baaskursus valminud, kuid eelnõu sellist kohustust ei sätesta. Seega jääb ebaselgeks, kelle poolt tekib tasuta baaskursus, mida avalik sektor ja üldsus kasutada saaks.	
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, 19.12.2024 kiri nr 2-3/2786 Kontaktisik: Kerli Zirk (54760 963; Kerli.Zirk@mkm.ee)	
1. Eelnõu seletuskirjas on varjumiskoha ja varjendi erinevust hästi selgitatud, kuid seaduseelnõust endast seda erinevust nii hästi välja ei tule. Võiks kaaluda erinevuse täpsustamist ka eelnõu tekstis, et ettevõtetele ja hoonete omanikele oleks selgem, mis kohustused millisel juhul neile kehtima hakkavad.	Arvestatud. Selguse huvides jagasime varjendi rajamise ning varjumiskoha kohandamise sätted eraldi paragrahvideks.
2. Seoses varjumiskohtade ja varjendite ehitamise kohustusega on mõju majandusele, ettevõtetele küll mõnevõrra analüüsitud, kuid tegelik mõju suurus/olulisus sõltub tegelikult paljuski just määrusest, mida seaduse alusel kehtestatakse ja mille täpsem sisu on hetkel veel teadmata. Teeme ettepaneku see sisu võimalikult aegsasti läbi rääkida või vähemalt mingil määral seaduse tasandil reguleerida. Lisaks on asjakohane mõjude osas välja tuua, et uusehitiste hinnatõusuga võib kaasneda nende kehvem konkurentsipositsioon turul võrreldes vanemate ehitistega.	Võtame teadmiseks. Teisel kooskõlastusringile esitatakse eelnõu täiendatud rakendusakti kavandiga.
3. Ettepanek: Eemaldada § 16 prim 2 lg 6 miinimumpindala tingimus ehitistelt, mille kasutusotstarbest tulenevalt on vaja erilist tähelepanu pöörata sellele, et kõikidele inimestele oleks tagatud võrdsed võimalused olenemata elukohast, majanduslikust seisust ja vaimsest või füüsilisest võimekusest. Uus tekst: § 16 prim 3 lg 6 p 1 Mitteavalik varjend rajatakse, kui püstitatakse: 1) erihoolekandeesutuse või ühiselamu hoone, haridusasutuse hoone (sh koolieelne lasteasutus), haigla; 2) elamu, majutus- või toitlustushoone, büroohoone, kaubandus- või teenindushoone või meelelahutus-, tervishoiu- või muu avalik hoone või erihoone, mille suletud brutopind on vähemalt 1200 ruutmeetrit; 3) tööstushoone, mille suletud brutopind on vähemalt 1500 ruutmeetrit.	Mittearvestatud. Kõigile viidatud hoonetele kohustuse panek võib hakata takistama ka väiksemate hoolekandeesutuste ja haridusasutuse hoonete rajamist, kuna varjendi rajamise kulud väikeste hoonete puhul ei oleks enam 1-2% hoone kogumaksumusest ning hoone tõstaks hoone rajamise ruutmeetrihinda proportsionaalselt rohkem, kui suurte hoonete puhul. Siiski ei takista käesolev eelnõu varjendi vabatahtlikult rajamist nendesse hoonetesse.

Praegu eelnõus: § 16 prim 2 . Varjend ja varjumiskoht (6) Mitteavalik varjend rajatakse, kui püstitatakse: 1) elamu, majutus- või toitlustushoone, büroohoone, kaubandus- või teenindushoone või meelelahutus-, haridus-, tervishoiu- või muu avalik hoone või erihoone, mille suletud brutopind on vähemalt 1200 ruutmeetrit;

Põhjendus: Lapsed, eakad, puuetega inimesed ning haiglates viibivad inimesed vajavad erilist tähelepanu kaitse kavandamisel, sest neil on vähem võimalusi end iseseisvalt kaitsta ja valida, kus nad viibivad. Esmatähtsaid teenuseid pakkuvatel töötajatel (näiteks meditsiinitöötajad, hooldajad, õpetajad) on vähem paindlikkust valida töökohta ning nad tõenäolisemalt jätkavad töötamist ja hoolealuste abistamist ka kriisiolukorras. Maapiirkondades, aga ka linnades, võivad olla need hooned väiksemad näiteks , kui hoolealuste arv piirkonnast tulenevalt väiksem või kehtivad muud piiravad ehitustingimused. Väiksemaid hoolekande asutusi tehakse ka põhjusel, et pakkuda hoolealustele parimat võimalikku hoolt. Ei ole vastuvõetav, et näiteks väiksemad lasteasutused või erihoolekandeasutused poleks samaväärse varjumisvõimekusega, kui suuremad. Kõikidele ja kõikjal võrdne kaitse annab kindlustunnet kriisis esmareageerijatele, et nad ei peaks ruttama esmajoonel oma lähedasi päästma.

Võrdse kohtlemise seadus (VõrdKS) §14 sätestab, et iga ministeerium jälgib oma valitsemisala piires VõrdKS nõuete täitmist ning teeb koostööd teiste isikute ja asutustega võrdse kohtlemise põhimõtte edendamisel. Puuetega inimeste õiguste konventsiooni2 artikkel 4 § 1 lg C kohustab Eestit arvestama puuetega inimeste inimõiguste kaitse ja edendamisega kõikides poliitikates ja programmides. Konventsiooni mõistes ei loeta diskrimineerimiseks erimeetmeid, mis on vajalikud, et kiirendada puuetega inimeste faktilise võrdsuse saavutamist või see tegelikult saavutada (Artikkel 5 §4). Konventsiooni artikkel 8 käsitleb teadlikkuse suurendamist, artikkel 9 juurdepääsetavust, artikkel 10 õigust elule, artikkel 11 ohuolukordi ja humanitaarseid eriolukordi, artikkel 19 iseseisvat elu ja kogukonda kaasamist, artikkel 21 juurdepääsu teabele.

4. Tähelepanek: §4 Ehitusseadustiku täiendamine katab varjendid, aga ei maini varjumiskohti. Kuna ka varjumiskohad on reguleeritud, siis kas peaks neid sisaldama?	Selgitame. Varjumiskoha kohandamine ei eelda ehitustegevust ning erinevalt varjendist ei ole varjumiskoht hoone kohustuslik osa.
5. Tähelepanek: Kas § 16 prim 2 lõikes 8 sätestatud kohustusega seoses tuleks täiendada ka Korteriomandi- ja korteriühistuseaduse § 39, et kohustust oleks võimalik paremini täita ka nendes hoonetes, kus omanike osavõtlikkus on ebaühtlane?	Selgitame. Eelnõu koostajate hinnangul ei takista täna kehtiv korteriomandi- ja korteriühistuseadus varjumise korraldamist ning ei vaja eraldi reguleerimist antud seaduses.
6. Ettepanek: Lisada § 16 prim 2, lg 3, et avalik varjend ja varjumiskoht on ligipääsetav. Uus tekst: § 16 prim2, lg 3 Varjendid ja varjumiskohad jagunevad avalikeks ja mitteavalikeks. Avalik varjend ja avalik varjumiskoht on avalikus kohas igaühele ette nähtud ja ligipääsetav koht varjumiseks. Mitteavalik varjend ja mitteavalik varjumiskoht on ette nähtud eelkõige konkreetse ehitise kasutajale. Põhjendus: Avalikus kasutuses ehitiste puhul tuleb erilist tähelepanu pöörata sellele, et ehitised oleksid ligipääsetavad kõikidele elanikkonnagruppidele, sh puuetega inimestele, lastele, eakatele, vigastatud inimestele ning kriisilukorras segadusse sattunud inimestele. Kuna uute varjendite ehitamine ja ümberehitamine on tavaehitusest keerukam, siis tuleb ligipääsetavuse elementidega arvestada igas kavandamise ja ehitamise etapis. Seetõttu on vajalik ka seaduse tasemel see ootus selgelt väljendada. Kuigi ehitiste ligipääsetavuse nõuded kehtivad juba aastaid, on teadlikkus ja teostus olnud siiski ebaühtlane. Kui see ootus saab seadusesse kirja, on parem võimalus, et uut sorti objektide esmasel väljatöötamisel ja uute töövõtete omandamisel integreeritakse töövoogu ka ligipääsetavuse aspektidega arvestamine	Arvestatud osaliselt. Eelnõu sõnastust täpsustatud. Ligipääsetavuse nõuded täpsustatakse rakendusaktis.
7. Lisaks soovime välja konkreetsed ettepanekud määruste täiendamiseks: Määrus: Päästeameti täpsemad ülesanded varjumise korraldamisel Ettepanek: § 1 lg 3 „, korraldab varjumisteabe, sealhulgas varjumiskoha tähistuse ja juhiste esitamise puudega inimesele ligipääsetavalt ja arusaadaval viisil“ Põhjendus: Lisada sõna “ligipääsetavalt”, sest see sisaldab nii arusaamist (lihtne keel) kui ka erinevaid esitusviise, näiteks ekraanilugeriga etteloetav või suurendatav tekst, subtiitrid ja viipekeel. Info ligipääsetavust ei pruugi takistada ainult teksti mõistmine vaid ka muud asjaolud.	Võtame teadmiseks. Arvestame rakendusakti koostamisel

8. Määrus: Nõuded varjendile ja varjumiskohale ning varjendi ja varjumiskoha rajamise kohustusega hoonete täpsem loetelu hoone kasutamise otstarbe järgi Kommentaar § 7 kohta: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi võrdsuspoliitika osakond on valmistanud kaasa rääkima varjendi ja varjumiskoha ligipääsetavuse nõuete sisustamisel. Kliimaministeeriumis ehitus- ja elukeskkonna osakond (kontaktisik Kaido-Allan Lainurm) on koostamas määruse eelnõud, mis sätestab ligipääsetavuse nõuded ehitistele. Praegu kehtib määrus „Puudega inimeste erivajadustest tulenevad nõuded ehitistele“. Soovitame arutada, millisesse määrusesse on kõige tulemuslikum varjendile kehtivad ligipääsetavuse nõuded kirja panna ja kuidas neid omavahel viidata, et info kindlasti projekterijateni jõuaks. Ettepanek: Määruse § 9 ja § 10 nimekirja hoonete otstarvetest muuta sarnaselt ettepanekule, mis tehti seaduseelnõu § 16 prim 2 lg 6 kohta.	Võtame teadmiseks. Kaasame MKM-i ja KliM-i esindajad rakendusakti väljatöötamisse.
9. Tähelepanek: Seaduseelnõu § 16 prim 2 lg 6 räägib varjendi rajamise kohustusest aga nimekirja täpsustav loetelu määruse tekstis räägib hoopis varjekohtade rajamise kohustusest.	Arvestatud. Rakendusakti kavandi sõnastust täpsustatud
10. Määrus: Varjumisplaani koostamise nõuded ja kord Ettepanek: § 5 plaani sisu võiks sisaldada ligipääsetavuse kirjeldust, kuidas erinevad sihtrühmad iseseisvalt varjumiskohta ja sealt välja pääsevad. Näiteks lapsed, eakad, voodihaiged, puuetega inimesed, haavatud inimesed. Kirjeldamine aitab plaani koostajal stsenaariume mõttes läbi mängida ning ligipääsetavuse barjääre ennetada.	Võtame teadmiseks. Arvestame rakendusakti koostamisel.
11. Eelnõu § 1 sätestab: § 1. Hädaolukorra seaduse täiendamine seadust täiendatakse §-ga 131 järgmises sõnastuses: (3) Päästeamet võib kohustada meediateenuse osutajat, elektroonilise side ettevõtjat, multipleksimisteenuse osutajat, avalikus ruumis paikneva elektroonilise teadetetahvli valdajat, riikliku mobiilirakenduse valdajat ja nende lepingupartnerit (edaspidi kohustatud isik) liituma EE-ALARM-iga Tähelepanek: eelnõust ega seletuskirjast ei selgu, millistele kriteeriumitele tuginedes otsustab Päästeamet kohustada nimetatud subjekte liituma EE-ALARM-iga. Näiteks tegutseb Eestis ca paarsada sideettevõtjat (ca 30 suuremat). Eelnõu põhjal antakse Päästeametile õigus kohustuse panekuks, mida ta võib kasutada või mitte kasutada. Oluline on rõhutada, et liitumine EE-ALARM-iga toob subjektile kaasa kulusid, mis on seotud süsteemiga liidestamisega. Seetõttu	Arvestatud. Sätte sõnastust täpsustatud.

soovitame kaaluda võimalust piiritleda selgemalt, millistel juhtudel või millistele tunnustele vastavatele subjektidele on võimalik EE-ALARM-iga liitumise kohustus panna.	
12. Eelnõu § 6. Elektroonilise side seaduse täiendamine Elektroonilise side seaduse § 1051 lõiget 1 täiendatakse punktiga 4 järgmises sõnastuses: „4) mitte rohkem kui üks kord aastas Päästeameti otsusel ohuteavitussüsteemi terviktestimiseks.”. Märkus: täna kehtiv ESS § 1051 lg 1 sätestab: Kindlaksmääratud geograafilisel alal asuvale mobiiltelefoniteenuse kliendile ja rändlusteenuse kasutajale võib edastada ohutuks tegutsemiseks juhised (edaspidi ohuteavitus) järgmistel juhtudel: 1) valitsusasutuse, eriolukorra juhi või eriolukorra tööde juhi otsusel, kui mobiiltelefoniteenuse kliendi ja rändlusteenuse kasutaja elule või tervisele esineb oht või sellise ohu lõppemise korral, arvestades, et oht elule või tervisele on eelkõige paljusid inimesi ohustav vahetult eelseisev või juba toimuv päästesündmus, katastroof või muu ootamatu olukord; 2) kõrgendatud kaitsevalmiduse, erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra ajal valitsusasutuse, eriolukorra juhi, eriolukorra tööde juhi või peaministri otsusel riigi julgeolekut ohustava sündmuse või selle lõppemise korral; 3) Vabariigi Valitsuse või tema määratud valitsusasutuse otsusel hädaolukorra seaduse § 18 lõikes 3 nimetatud õppuse ning mitte rohkem kui kord aastas Kaitseväe otsusel kaitseväeteenistuse seaduse § 69 lõigetes 3 ja 31 nimetatud sõjaväelise väljaõppe läbiviimisel. Seega juba täna on võimalik testida õppustel EE-ALARM süsteemi ja ohuteavituse saatmist. Õppuste eesmärk peaks olema ohuolukordade läbimängimine ning erinevate süsteemide töökindluse testimine. Seletuskirjast ei selgu, millist täiendavat teavet peaks andma Päästeametipoolne ohuteavitussüsteemi terviktestimine võrreldes ESS § 1051 lg 1 p 3 sätestatud õppustega. Tähelepanuta ei saa jätta ka asjaolu, et kindlaksmääratud geograafilisel alal asuvale mobiiltelefoniteenuse kliendile ja rändlusteenuse kasutajale ohuteavituse saatmine eeldab tema asukoha positsioneerimist, mis omakorda riivab tema eraelu puutumatus. Eeltoodust lähtuvalt palume täiendavalt kaaluda muudatusettepaneku vajalikkust.	Arvestatud. Seletuskirja täpsustatud
13. Ettepanek: § 4 lg 2 lisada ligipäätavuse nõuded „Viivitamatu ohuteate tekst peab üldjuhul olema koostatud eesti, vene ja inglise keeles. Eelsalvestatud ohuteade on selges või lihtsas keeles ning sõnumi arusaadavus testitud intellektipuudega inimeste ning lastega. Võimalusel lisatakse	Arvestatud osaliselt. Arvestame teatud märkust ohuteavituse edastamise juhendmaterjalide koostamisel.

tekstile piktogrammide ja eesti viipekeelne tõlge. Teade edastatakse võimalusel mitme meele kaudu tajutavana.“ Põhjendus: Arvestada võimalikult erineva vaimse võimekusega, kriisiolukorras segadusse sattunud inimestega, nimetatud keeli mitte teadvate inimestega, lugemisoskuseta inimestega ja viipekeelsete kurtidega. Kui infokandja võimaldab lisaks tekstile edastada piktogramme või videot, siis võiks seda kasutada. Eelsalvestatud sõnumite tekstid tuleks testida sihtrühmadega, kes võivad järgida korraldusi sõna-sõnalt või sõnumist teisiti aru saada. Teade tuleb võimalusel edastada mitme meele kaudu tajutavana, näiteks kombineerides heli ja visuaalset taju. Sotsiaalmeedia postitustel panna tähele, et info poleks ainult pildi kujul vaid ka tekstina loetav, et seda pääseks lugema pimedad ja vaegnägijad. Videosõnumitele on vaja esimesel võimalusel lisada subtiitrid.	
14. Ettepanek: § 6 lg 3 p1 lisada „ Sireeniseade peab võimaldama viivitamatu ohuteate edastamist helisignaalina või audiotekstina sireeniseadme kaudu. Kui see on tehniliselt võimalik ja otstarbekas, annab sireeniseade ohuteate edasi ka visuaalselt tajutavana.“ Põhjendus: Kui on võimalik sireeniseadmele lisada visuaalne väljund, näiteks kaugele nähtav valgusmajakas, siis võivad sireeni märgata ka kurdid ja tugeva kuulmislangusega inimesed.	Mitte arvestatud. Sireeniseadet ei kasutata ohuteate edastamisel mitte kunagi ainsa teavitusviisina ning sireeniseadme heli mitte kuulvatele inimestele (sh erivajadustega inimestele) tagatakse ohuteavituse levitamise teiste kanalite vahendusel (nt SMS, mobiilirakendus, tv, raadio). Sireeniseadme varustamine täiendava valguslahendusega ei ole eelnõu koostajate hinnangul otstarbekas, sest: • vajaks paigaldamisel erinõudeid, et tagada nähtavus (maja katusel olev valgusallikas tänavale ei paista); • tooks sireeniseadme relvakonflikti olukorras väga kergesti haavatavaks sihtmärgiks.
15. Elutähtsa teenuse osutajate koolituskohustus peaks olema proportsionaalne ehk vastama näiteks riskianalüüsile ja -plaanile täpsema sihtgrupi määratlemisel. Leiame, et kõigile töötajatele kohustuse seadmine ei ole proportsionaalne ning ei lähe kokku elutähtsa teenuse osutaja põhimõttega. Näiteks ei kannu kõik töötajad elutähtsa teenuse osutamiseks konkreetset	Arvestatud. Eelnõu sõnastust muudetud, et suurendada kohustuse osas paindlikkust. Elanikkonnakaitse koolituse läbimine on muudatuse kohaselt lisatud juba kehtivasse koolituskohustusse, koostoimes Vabariigi Valitsuse 29.07.2021 määruse nr 75 „Elutähtsa

rolli – sideettevõtjate puhul näiteks turundustegevused. Leiame, et neile võiks olla koolitus soovituslik, aga vabatahtlik.	teenuse toimepidevuse riskianalüüsi ja plaani nõuded, nende koostamise ning plaani kasutuselevõtmise nõuded ja kord“ § 8 punktiga 1 otsustab ETO riskianalüüsi koostamisel, milline on kriitilise tegevuse toimimiseks vajaliku personali optimaalne ja minimaalne arv, sealhulgas elutähtsa teenuse toimepidevuseks vältimatult vajalikud tökohad ning millised oskused ja teadmised peavad personalil olema.
16. § 3 lg 1 lisada koolituse õppekavasse inimeste erinevustest tulenevate vajadustega arvestamine. Seda on vaja, et osataks märgata ja vajadusel ka aktiivselt otsida abivajavaid inimesi, nt lapsi, eakaid, noori, puuetega inimesi. Varjumise ajal on vaja osata käituda erinevustega arvestavalt, säilitada kitsastes tingimustes pingelisel hetkel inimväarikus ja teistega arvestamine. See haakub tegutsemisega kogukonnana, kuid laiemalt, kui ressursside jagamise vaatenurgast.	Arvestatud
17. Käsitletavad teemad puudutavad kogu ühiskonda, mistõttu soovitame muudatuste kommunikatsioonis arvestada puuetega inimeste ja erinevas vanuses inimeste vajadusega saada info muudatuste kohta ligipääsetavas formaadis (nt ligipääsetavad infokandjad, viipekeelne tõlge, tõlge lihtsasse keelde) ning aegsasti, et hoida ära teadmatusel tulenevat muret. Eelnõu koostamisse kaasatud osapoolte seast ei leidnud veteranide, eakate, omastehooldajate ega laste huvikaitse organisatsioone. Soovitame neid võimalusel kaasata.	Teadmiseks võetud
Riigikantselei, 02.12.2024 kiri nr 7-2/24-01719-2	
1. Palume eelnõu kohta esitatud märkuste (sh mitteametlikult edastatud) lahendamisse kaasata ka Riigikantselei esindajad, kuna TsiRKSi eelnõuga tunnistatakse HOS kehtetuks ja kavandatud elanikkonnakaitse regulatsioon sätestatakse edaspidi TsiRKSiS. TsiRKSi eesmärk on tagada süsteemselt erinevateks erikordadeks valmistumine ja nende lahendamine. Praeguse eelnõuga on kavas sätestada HOSis viivitamatu ohuteate edastamise ja varjumine regulatsioon. Samas on neid vajalik rakendada lisaks HOSis sätestatud hädaolukorrale (ja selle ohule) ka muude erikordade ajal nagu kõrgendatud kaitsevalmidus,	Selgitame. Hädaolukorra seaduse §-i 1 lõike 2 kohaselt kohaldatakse hädaolukorra seadust riigi julgeolekut ja põhiseaduslikku korda ähvardavaks ohuks valmistumisel, kõrgendatud kaitsevalmiduse, erakorralise seisukorra ja sõjaseisukorra ajal niivõrd, kui võrd muudes seadustes ei sätestata teisiti. Kehtivates muudes seadustes ei ole varjumist ega viivitamatu

erakorraline seisukord, sõjaseisukord, mis on aga reguleeritud riigikaitseaduses (RiKS) ja erakorralise seisukorra seaduses (ErSS). Nimetatud seadustes eelnõu kohaselt muudatusi ei tehta, mis tõstatab küsimuse, kuidas kohaldatakse HOSi kavandatud regulatsiooni eespool nimetatud olukordade lahendamisel.	ohuteate edastamist reguleeritud, seega HOS § 1 lõike 2 kohaselt kohaldatakse HOS-is sätestatud.
2. Viivitamatu ohuteate edastamine (eelnõuga kavandatud HOS § 13¹) erineb oluliselt TsiRKSi eelnõus koostöös Siseministeeriumiga väljatöötatud sätetest. TsiRKSi eelnõu väljatöötamisel on juhindutud mh tehnoloogia neutraalsuse põhimõttest, et tagada vajalik paindlikkus seadusandja eesmärgi saavutamiseks mistahes tehnoloogiate või süsteemide muutumisel. TsiRKSi eelnõu kohaselt edastatakse viivitamatu ohuteade eelkõige massiteabevahendites, elektroonilise side teenuse kasutamise teel või helisignaalina sireenisüsteemi kaudu või muu kanali kaudu. Siseministeeriumi esitatud eelnõu (HOS § 13¹ lõike 1 teine lause) kohaselt kasutatakse viivitamatu ohuteate edastamiseks üldjuhul riiklikku ohuteavituse süsteemi EE-ALARM, eelkõige selle meediateenuste, elektroonilise side teenuste või sireeniseadmetega seotud komponente. Riigikantselei hinnangul eemaldub eelnõuga kavandatud HOSi muudatus eespool nimetatud põhimõttest. Mõistame eelnõu koostajate eesmärki, milleks on reguleerida mh ka riiklikku ohuteavituse süsteemi EE-ALARM, selle kasutuselevõttu või selle kasutamist, kuid praegu ei ole selle süsteemi seaduse tasandil reguleerimise vajadus arusaadav ja see ei ole ka eelnõus selgelt sätestatud. Näiteks väidetakse eelnõu seletuskirjas, et eelnõus määratletakse termin „riiklik ohuteavituse süsteem EE-ALARM“. Seda ei ole tegelikult eelnõus tehtud (terminile on antud siiski asjakohane selgitus ainult eelnõu seletuskirjas, lk 32). Riigikantselei hinnangul tuleb riiklik ohuteavituse süsteem EE-ALARM (selle reguleerimise vajaduse olemasolul) ka eraldiseisva normina seaduses defineerida. Samuti peab kaaluma, kas seaduse tasemel tuleb reguleerida, mis osadest see süsteem täpsemalt koosneb, milline on selle tehniline lahendus, kuidas seda hallatakse ning millised on süsteemi haldamise ja kasutamise (sh selles vahendatava teabe töötlemisega) seotud osaliste õigused ja kohustused. Selle süsteemi täpsema reguleerimise vajadusele seaduse tasandil viitab ka eelnõuga kavandatud HOSi § 13¹ lõige 3, mille kohaselt saaks erinevaid subjekte kohustada selle süsteemiga liituma.	Arvestatud osaliselt. Eelnõu on täiendatud EE-ALARM defineerimisega. Eelnõus on täpsustatud EE-ALARM-iga liituma kohustatud isikud. TsiRKSi eelnõus toodud sõnastus ei ole eelnõu koostajate hinnangul asjakohane, sest kohustatakse liituma süsteemiga, mis tähendab, et iga asutus oma ohuteate edastamisel ei kohusta ühtegi maasiteabevahendi valdajat eha teisi igakordselt vaid sisestab ohuteate süsteemi ning see esitatakse lõppkasutajale ilma kohustatud isiku igakordse tegevuseta.

Nimetatud liitumise kohustus, täpsemalt selle eesmärk, on jäänud seaduse tasandil samuti sisustamata. Võib eeldada, et subjektid, keda kohustatakse liituma EE-ALARM süsteemiga, on ühtlasi kohustatud viivitamatu ohuteate ka avaldama (erinevalt liitumisest ei sätesta eelnõu viivitamatu ohuteate avaldamise kohustust). Lisaks on kohustatud subjektide ring erinevalt TSiRKSi eelnõust sõnastatud kinniselt, välistades sellega viivitamatu ohuteate avaldamise kohustusega subjektide hulgast need, kes pole liitunud EE-ALARM süsteemiga ega vasta ka juriidiliselt sättes nimetatule, kuid samas võib neil selline võimekus olla. Palume kohustatud subjektide määratlemisel kasutada analoogset sõnastust, nagu on TsiRKSi eelnõus: <i>valitsusasutus, Vabariigi Valitsus, kriisiolukorra juht, kriisiolukorra lahendamise eest vastutav asutus ja nende volitatud isik</i> võivad kohustada massiteabevahendi valdajat, elektroonilise side ettevõtjat ning muud isikut avaldama või edastama viivitamatu ohuteate tasuta, muutmata kujul ja viivitamata.	
3. Eelnõuga kavandatava HOSi § 13¹ lõigetest 4 ja 7 tuleneb, et HOSiga reguleeritud viivitamatu ohuteate edastamist (mh sireeniseadmete kaudu) rakendatakse ka kõrgendatud kaitsevalmiduse, erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra ajal. Seletuskirjas on selgitatud, et kui toimunud sündmuse lahendamise käigus ilmneb viivitamatu ohuteate edastamise vajadus, siis langetab ohuteavituse väljasaatmise otsuse valitsusasutus, eriolukorra juht, eriolukorra tööde juht või kõrgendatud kaitsevalmiduse, erakorralise seisukorra ja sõjaseisukorra ajal lisaks eelnevatele ka peaminister. Erakorralise seisukorra lahendamist reguleerib erakorralise seisukorra seadus (ErSS). Kaitsevalmiduse kõrgendamine ja sõjaseisukorra lahendamine on omakorda sätestatud riigikaitseaduses (RiKS). Nimetatud erikordade ajal on samamoodi vajalik ohuteavitust rakendada. Seletuskirjas tuleks täiendavalt selgitada, kuidas kohaldub HOSiga reguleeritav viivitamatu ohuteate edastamine (sh selle otsustamine) ErSSis või RiKSis nimetatud erikordade ajal, kuna nimetatud erikordade (nt erakorralise seisukorra) lahendamist HOS ei reguleeri.	Vt. punkti 1 selgitust
4. Palume seletuskirjas selgitada, kuidas rakendatakse eelnõuga kavandatud viivitamatu ohuteate edastamist ja sireenide kasutamist (sh selle otsustusprotsessi) ühel ajal suurõnnetuse ohuga ettevõtte ja ohtliku ettevõtte käitaja kasutatava varajase hoiatuse süsteemiga, kus inimeste koheseks teavitamiseks kasutatakse samuti sireeniseadmeid (vt majandus- ja taristuministri 01.03.2026 määruse nr 18 „Nõuded ohtliku ja suurõnnetuse ohuga ettevõtte kohustuslikele	Selgitame. Suurõnnetuse ohuga ja ohtlike ettevõtete kohustused on kemikaaliseaduses ja sinna tehakse vastavasisuline muudatus, mis lubab ettevõtetel nende territooriumil toimunud õnnetuse korral elanike teavitamiseks kasutada riiklikku sireenivõrgustikku.

dokumentidele ja nende koostamisele ning avalikkusele edastatavale teabele ja õnnetusest teavitamisele“ § 7).	
5. Teeme ettepaneku kasutada uusi termineid samas sõnastuses, nagu need on kavandatud koostöös Siseministeeriumiga TsiRKSi eelnõus. Alternatiivset tooge palun esile, miks on vajalik muuta koostöös tehtud termineid. - <i>Varjumine</i> käesoleva seaduse tähenduses on isikute elu või tervist ähvardava vahetu ohu korral ohustatud kohas viibiva isiku ajutine ümberpaiknemine sobivasse ruumi või ehitisse tema elu ja tervise kaitse eesmärgil. - <i>Varjend</i> käesoleva seaduse tähenduses on ehitis või selle osa, mis on ehitatud arvestades käesoleva seaduse alusel kehtestatud nõudeid varjumiseks eelkõige plahvatusega kaasneva lööklaine, laialipaiskuva eseme ja õhusaaste eest. - <i>Varjumiskoht</i> käesoleva seaduse tähenduses on ehitis või selle osa, mis on olemasolevas ehitises kohandatud arvestades käesoleva seaduse alusel kehtestatud nõudeid varjumiseks eelkõige plahvatusega kaasneva laialipaiskuva eseme eest.	Selgitame. Eelnõus on terminite kasutamisel tehtud parandused lähtuvalt kooskõlastusuringilt tulnud ettepanekutest ning keelelistest märkustest.
6. Eelnõuga kavandatud HOSi § 16² lõike 4 kohaselt rajab varjendi hoone omanik hoonesse või selle vahetus läheduses ehitisse. Mitme lähestikku asuva hoone kohta võib rajada ühe varjendi, mis peab olema valmis esimese hoone kasutusel võtmise ajaks. Oleme selle sätte teise lause sõnastuse probleemile juhtinud tähelepanu ka TsiRKSi eelnõu koostamisel. Puudub selgus, millised on selliste (lähestikku asuvate) hoonete valdajate või omanike (sh omavahelised) kohustused varjendite rajamisel. Eraomandisse kuuluvate hoonete varjendid on eelnõu kohaselt ka mitteavalikud ja mõeldud kasutamiseks eelkõige selle hoone kasutajale. Need küsimused tekkiks juba lähestikku kavandatavate hoonete (nt kortermajade) planeerimisel, kus hoonete püstitamise eest vastutavad isikud ja/või kinnisasja omanikud on erinevad. Seletuskirjas ei ole selle kohta täpsemaid selgitusi antud ning pole üheselt mõistetav, mis on kavandatud sätte eesmärk. Palume kaaluda lõike 4 sõnastamist järgmiselt: „(4) Varjend rajatakse hoonesse või selle vahetus läheduses asuvasse ehitisse. Ehitusseadustiku § 3 lõikes 2 nimetatud funktsionaalselt koos toimivasse ehituslikku	Arvestatud osaliselt. Eelnõu seletuskirja täpsustatud.

kompleksi, mis koosneb mitmest (käesoleva paragrahvi lõikes /.../ või /.../) nimetatud hoonest, peab rajama vähemalt ühe varjendi.“.	
7. Riigikantselei ei pea vajalikuks, et eelnõuga kavandatud HOSi § 16² lõikega 10 antakse varjendi ja varjumiskoha varjumiseks vahetult kasutusele võtmise ettevalmistamise otsustamine Vabariigi Valitsusele. Palume selle lõike eelnõust välja jätta. Seletuskirja kohaselt on varjendeid ning varjumiskohti lubatud igapäevaselt kasutada muul eesmärgil, selleks et tagada hoonetes ruumi maksimaalselt efektiivne kasutamine. Varjendid ja varjumiskohad tuleb varjumiseks valmis seada sisejulgeoleku tagamise eest vastutava ministri määruses sätestatud tähtaja jooksul. Käesoleva lõike kohaselt otsustab Vabariigi Valitsus, millal selle tähtaja kulgemine algab (seletuskirja lk 19). Varjendi ja varjumiskoha varjumiseks vahetult kasutusele võtmise ettevalmistamise otsustuse viimine Vabariigi Valitsuse tasandile on ebamõistlik, sest sedalaadi küsimused (samuti nendega kaasnevad riived põhiõigustele ja -vabadustele) ei kuulu Vabariigi Valitsuse otsustuspädevusse, arvestades Vabariigi Valitsusele põhiseadusega pandud ülesandeid. Kordame siinkohal TsiRKSi eelnõu väljatöötamisel antud selgitusi. Varjumise eesmärk on tagada, et inimene oleks väliskeskkonna ohtude eest kaitstud. Iga inimene tegeleb varjumisega iseseisvalt, liikudes varjumiskohta, mis aitab kaitsta tema elu ja tervist väliskeskkonna ohtude eest. Seega on varjumine turvalisse kohta inimese iseseisev otsus, mis ei vaja Vabariigi Valitsuse eelnevat heakskiitu. Nii selle kui ka TsiRKSi eelnõuga kohustub riik aga looma elanikkonnale minimaalsed võimalused varjumiseks. Samuti saab seadusega anda ja ka peab andma selleks pädevale asutusele õigused kohaldada varjumise vajaduse tekkimisel igapäevise elu ja tervist säästvaid meetmeid, mis võivad riivata ka põhiõigusi ja -vabadusi (nt KorSis sätestatud riikliku järelevalve meetmete rakendamine). Reaalseks (varjumist nõudvaks) ohuolukorraks peab seadusandja võimaldama just operatiivtasandil tegutsevale asutusele maksimaalsed, kuid proportsionaalsed õigused ja töövahendid elude päästmiseks ja õiguskorra tagamiseks. Seega ei peaks kohustama Vabariigi Valitsust kiireloomuliselt kogunema selleks, et nõuda	Mitte arvestatud. Varjendite ja varjumiskohtade varjumiseks ettevalmistamise otsuse teeb Vabariigi Valitsus, kuna sisuliselt on tegemist eelhoiatusega, mis annab ühiskonnale selge sõnumi, et relvastatud konflikti või muu samalaadse sündmuse oht on lähipäevil tõenäoline ja seetõttu tuleb valmistuda varjumiseks. Tegemist on suure mõjuga ühiskondliku sõnumiga ja seetõttu on otsustustasand määratud Vabariigi Valitsuse tasandile. Lisaks on eelnõu teksti muudetud selliselt, et selgemalt tuleks välja selle eelhoiatuse ja EE-ALARMi erinevus.

asjassepuutuvatelt varjendite omanikelt varjendite ettevalmistamist. Varjumise eesmärki ja sellega kaasnevate tegevuste iseloomu arvestades tuleb sellised küsimused lahendada võimalikult kiirelt asutuste tasandil.	
8. Seonduvalt eelmise punktiga teeme ettepaneku täiendada eelnõuga kavandatud HOSi § 16³ lõiget 1 selliselt, et varjumisplaanis tuleb kajastada mh tegevusi varjendi või varjumiskoha kasutuselevõtmise ettevalmistamiseks vahetult enne varjumist. TsiRKSi eelnõus oleme varjumisplaani koostamise sõnastanud järgmiselt: <i>„Käesolevas paragrahvis sätestatud varjendi rajamise või varjumiskoha kohandamise nõudele vastava hoone kohta koostatakse varjumisplaani, milles kirjeldatakse varjumiseks valmistumist, varjumiskindluse suurendamist, varjumise võimalusi ja tegevusi varjendi või varjumiskoha kasutuselevõtmise ettevalmistamiseks vahetult enne varjumist. Varjumisplaani koostamise korraldab ehitise valdaja. Kui ehitisel on mitu valdajat, korraldab varjumisplaani koostamise ehitise omanik.“</i> Päästeametil on õigus rakendada varjumiskohtade ettevalmistamise vajaduse tekkimisel KorSi §-s 26 sätestatud riikliku järelevalve üldmeedet (teavitamine), samuti on Päästeameti pädevuses käivitada elanikkonna kiireloomuliseks teavitamiseks viivitamatu ohuteate edastamine (eelnõu § 1 p 1). Päästeametile on pandud eelnõuga ka ülesanne teha riiklikku järelevalvet varjumisplaani koostamise nõude täitmise üle (eelnõu § 1 p 7). Riigikantselei hinnangul tagaks varjendite ja varjumiskohtade ettevalmistamise kohustuse üle riikliku järelevalve tegemine soovitud eesmärgi.	Arvestame osaliselt. Arvestame esitatud märkustega rakendusakti koostamisel.
9. Eelnõuga kavandatud HOSi § 16² lõige 8 tuleks Riigikantselei hinnangul sätestada seaduse üleminekusättes (ehk HOSi §-s 53). Samuti palume hinnata §-ga 5 kavandatud ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse täiendamist. Varjendi rajamise nõudeid tegelikult ehitusseadustikus ei sätestata. Kõik varjendi nõuded on reguleeritud eelnõu § 1 p 3 kohaselt HOSis (sh antakse HOSis volitusnorm varjendi täpsemate nõuete määramiseks HOSi alusel	Selgitame. Eelnõuga täiendatakse EhS § 11 lõikes 2 olevat ehitisele esitatavate nõuete loetelu. Ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse täiendamine on vajalik, et välistada EhS muudatuse tagasiulatuv mõju. Varjendi rajamise tehnilised nõuded sätestatakse sisejulgeoleku tagamise eest vastutava ministri määrusega, mis antakse HOS-ist ja EhS-st tuleneva volitusnormi alusel.

sisejulgeoleku tagamise eest vastutava ministri määrusega). Leiame, et eelnõu §-ga 5 kavandatud muudatus tuleb viia HOSi §-i 53 (üleminekusätteid).	
10. Eelnõu §-ga 5 kavandatud muudatus on problemaatiline. Sätte kohaselt peab enne 2025. aasta 1. septembrit rajatud varjend või varjumiskoht olema varjumiseks sobilik ja kasutamiseks ohutu. Seletuskirja kohaselt peab saama sellist varjendit ja varjumiskohta eesmärgipäraselt kasutada, st see peab olema varjumiseks sobilik ja kasutamiseks ohutu. Praegusel juhul jäetakse seadusega reguleerimata, mida tähendab „kasutamiseks sobilik ja ohutu“, ning kas nimetatud „varjendi“ tingimuste täitmise üle tehakse ka riiklikku järelevalvet.	Arvestatud. Eelnõu parandatud ning antud säte eelnõust välja võetud.
11. Oleme nõus, et kavandatav elanikkonnakaitse koolitus on oluline ja hea töövahend valdkondlike teadmiste omandamiseks, mille sarnast seni pole olnud. Seetõttu peame kindlasti vajalikuks selle laia kättesaadavust ja sellekohase kommunikatsiooni korraldamist kõigile huvilistele. Siiski palume kaaluda, kas koolituskohustuse seadmine kõigile avaliku sektori töötajatele ja elutähtsa teenuse osutajatele seadusega on proportsionaalne meede, arvestades koolituse mahtu ja selle läbimiseks kuluvaid töötunde (koolituse läbimise ajakulu 6 h). Tuleb arvestada, et tegemist ei ole ainsa riigipoolse kohustusega avaliku sektori töötajatele ja elutähtsa teenuse osutajatele. Leiame, et igal tööandjal peaks jääma võimalus koostada personali tööülesannetest ja ametikohal vajaminevatest kompetentsidest tulenevalt individuaalne koolitustellimus, sh määrata ise töötajad, kellel on tarvis koolitus läbida. Eelnõu näeb ette koolituskohustuse avaliku sektori asutustele, seletuskirjas selgitatakse, keda mõeldakse avaliku sektori asutuse all. Seletuskirja määratluse järgi lähevad selle termini alla ka näiteks Rõuge valla raamatukogu, Pärnu Lasteaed Mai, Estonia SPA Hotels AS jne. Jääb selgusetuks, miks on tehtud just selline valik, kus elanikkonnakaitse koolitus muutub kohustuslikuks kohalikes omavalitsustes nt munitsipaallasteaedadele, kuid mitte eralasteaedadele. Palume täiendada eelnõu ja sätestada seaduses, kuidas kasutatakse terminit „avaliku sektori asutus“ HOSi tähenduses.	Mitte arvestatud. Elanikkonnakaitse koolitus jäetakse kohustuslikuks avaliku sektori asutustele nii, nagu see praegu eelnõus on kajastatud. See ei tähenda, et kohustusega mittehõlmatud asutused ei võiks neid oma töötajatele korraldada. Avalik sektor on määratud RaMi põhimõtete järgi ja seda ei hakata eelnõus muutma, asutuste variatiivsus annab kindluse, et vajalikud teadmised jõuavad võimalikult suure hulga elanikkonnani. ETOde osas tehti eelnõus muudatus, millega saab ETO ise valida, keda ja millise regulaarsusega ta koolituma kohustub
Eesti Linnade ja Valdade Liit, 26.11.2024 kiri nr 5-1/441-1 Kontaktisik: Mailiis Kaljula (Mailiis.kaljula@elvl.ee; 56621771)	
1. Varjumiskohtade vajadus on arusaadav. Samas toob see KOVidele selgelt kaasa täiendavad kulud ja töökoormuse: näiteks peab KOVi töötaja füüsiliselt, st ajakuluga otsima ja välja	Teadmiseks võetud. KOV-id on kaasatud varjumise korraldamisse, kuna nad omavad parimat teadmist kohalikest oludest.

pakkuma sobivaid kohti. Kui varjumiskoht on KOV hallatava asutusega seotud, on KOVi roll hakata koordineerima varjumiskohaga seotud tegevusi.	
2. Varjumiskoha ettevalmistusega, kui see asub KOV hallatavas asutuses, võivad kaasnedra rahalised kulutused, eriti juhul, kui neid on omavalitsuses mitu. Nt raamatukogud, spordihallid, rahvamajad jne. Kui siia lisada mitteavaliku varjumiskohaga hooned, nt hooldekodud, haridusasutused, varjupaigad, asenduskodud, võivad rahalised kulutused akumulerevalt olla väga suured. Lisaks peab ka KOV tasandil keegi hakkama neid haldama, samuti koordineerima koostööd Päästeametiga.	Teadmiseks võetud. Sõjalise rünnaku korral puuduvad inimelu kaitseks varjumisest paremad meetodid. Nii varjendit kui varjumiskohta saab tavaolukorras kasutada muul eesmärgil, mistõttu ei ole tegemist nõ kasutuna seisva ruumiga. Selleks, et suurendada Eesti kohalike omavalitsuste valmisolekut ulatuslikeks kriisideks eraldab Siseministerium aastatel 2025-2027 kohaliku omavalitsuse üksustele 2,25 miljonit eurot kriisipspecialistide palkamiseks.
3. Seletuskirjas on hinnatud, et ehituste maksumus suureneb ca 2%. Juhime tähelepanu sellele, et ühistute, avaliku sektori puhul, lisandub käibemaks, mida ei saa tagasi küsida. Ja käibemaks tõuseb veelgi.	Teadmiseks võetud.
4. Palume seletuskirjas selgitada, kas muudatustest tingitud hinna tõusuga arvestatakse ka investeringute rahastamisel olemasolevate toetusmeetmete puhul. Näiteks üürimajade programm? Eksitav on öelda, et KOVide mõju on sama, mis teistel, sest KOVid ei ole päris samas seisus, näiteks saab arendaja tõsta maksumuse suurenemisel kinnisvara müügihinda, kuid KOVil puuduvad hoovad, et kulude suurenemisega samas suuruses tulusid juurde tekitada.	Selgitame. Kaasnevate kulude rahastamisvõimaluste üle arutatakse järgmises riigieelarve ja riigi eelarvestrateegia protsessis
5. Eelnõu § 4 punktiga 2 täiendatakse ehitusseadustiku § 27 lõikega 31 järgmises sõnastuses: „31) Ehitusloa taotlenud isiku taotlusel võib kohaliku omavalitsuse üksus anda hoone omanikule uued projekteerimistingimused, mis leevendavad varjendi rajamist takistavaid asjaolusid.“; Ehitusseadustiku § 27 muudatuse sõnastus ei ole meie hinnangul õnnestunud: antakse kohaliku omavalitsuse üksusele õigus anda hoone omanikule uued projekteerimistingimused, et leevendada varjendi rajamist takistavaid asjaolusid. Säte tekitab küsimusi, mida mõeldakse uute projekteerimistingimuste all, üldjuhul on ehitusprojekti aluseks detailplaneering ja projekteerimistingimusi ei taotleta. Hoonesse varjendi lubamisel on tegemist detailplaneeringu vähesel määral muutmisega, kuna vajalik on maa-aluse korruse lisamine ning varuväljapääsude tegemine väljaspoole hoonestusala. Seetõttu ei ole otstarbekas avatud menetlust avalike väljapanekute ja aruteluga läbi viia, kui projekteerimistingimuste sisuks on	Arvestatud osaliselt. Eelnõu sõnastust täpsustatud.

ainult varjendi rajamine. Teeme ettepaneku sõnastada EhS § 27 lg 31 järgmiselt: (31) Kui soovitakse kehtiva detailplaneeringu alusel püstitavasse hoonesse rajada varjend, ei pea kohaliku omavalitsuse üksus arvestama detailplaneeringus olevate varjendi ehitamist piiravate tingimustega.	
6. Eelnõust ei selgu, milliste vahendite ja meetoditega saab eraomanikult nõuda olemasolevate hoonete varjumiskohtade kohandamist. Kasutuses oleval hoonel on olemas kasutusluba. Täpsustamist vajaks, millise meetmega ja kuidas saab varjumiskohtade kohandamist kontrollida ja kust tulevad vahendid varjumiskohtade kohandamiseks olemasolevates hoonetes?	Selgitame. Varjumiskoha kohandamise kohustuse täitmise üle hakkab riikliku järelevalvet tegema Päästeamet hädaolukorra seaduses sätestatud korras.
7. Otseselt kasvab töökoormus ja kulu ka elanikkonnakaitse koolituse nõudega. Kulu ei ole väike, kui koolituse peavad läbima avaliku sektori asutuse kõik teenistujad (erandeid ei ole nimetatud), sest see võtab keskmiselt terve tööpäeva. Sõltuvalt inimese varasemast hariduslikust taustast ja kogemusest, võib koolituse läbimine võtta aega tunduvalt kauem.	Teadmiseks võetud. Koolituse läbimine on tehtud võimalikult paindlikuks on võimalikuks. Koolitust on võimalik läbida veebi teel ametnikule või töötajale kõige sobivamal ajal. Lisaks on seda võimalik läbida etappide kaupa.
8. Ebaselgeks jääb, kust tulevad olemasolevatel ühistutel teadmised hinnata, kas olemasolevasse hoonesse saab kohandada varjendi või varjumiskoha, kuidas koostada varjumisplaani jms. Päästeamet saab järelevalve õigused, aga kelle kohustuseks on nõustada ja toetada ühistuid? Samuti peavad KOVid omandama pädevuse uute nõuetega projekteerimistingimuste jms väljastamiseks, väljastatud tingimuste muutmiseks, inimeste nõustamiseks - kuidas see tekib?	Selgitame. Varjumisplaani koostamiseks on väljatöötamisel täiendav juhendmaterjal, mis abistab varjumisplaani koostamisel. Lisaks on alati võimalik pöörduda Päästeameti poole abi saamiseks.
9. Kas ainult elanikkonnakaitse koolitustest piisab, ehk oleks vaja ka spetsiifilisemaid koolitusi nõuete tagajatele. Ja nendega on suhteliselt kiire, kuna nõuded hakkavad kehtima 2025/2026.	Selgitame. Elanikkonnakaitse koolituse eesmärk on isiklik ettevalmistus, asutuse spetsiifiliste vajaduste jaoks tuleb asutusel leida muu koolitus.
10. Eelnõu sätestab, et avaliku sektori asutus korraldab oma teenistujatele elanikkonnakaitse koolituse läbimise ja sama kohustus on ka ETOdel. Palume seletuskirja täpsustada, milliseid tegevusi peetakse koolituse „korraldamise“ all silmas, kui igal inimesel on võimalik veebikoolitus iseseisvalt läbida.	Selgitame. Tööandja võimaldab teenistujal tööajal vastavat koolitust läbida ning vajadusel võimaldab ka vahendid koolituse läbimiseks. Lisaks on asutusel võimalik veebikoolituse asemel tellida oma töötajatele kontaktkoolitus, kui selline koolituse läbimise viis on asutuse arvates mõistlikum või sobivam.

11. Eelnõust ei selgu, kuidas või kas KOV ja ETO näevad koolituste lehelt, kui palju ja kes tema teenistujatest on selle läbinud. On oluline, et kui koolituse korraldamine on kohustuslik, siis peab asutusel olema ka ülevaade täitmisest.	Selgitame. Eelnõu koostamise ajal on teadmine, et vastavad andmed saab Päästeameti või Digiriigi Akadeemia kaudu. Täiendavad tehnilised võimalused on läbi rääkimisel ja loomisel.
12. Täiendavalt palume selgitada, kuidas toimub koolituses osalejate identifitseerimine koolitusmoodulis ja koolituse läbinute logis, kui asutus peab korraldama koolitusi grupile, näiteks juhul, kui teenistujal puudub digipädevus või ligipääs veebikoolitusele. Seega, kas grupikoolitused on üldse võimalikud?	Selgitame. Elanikkonnakaitse koolitust on võimalik läbida nii veebis kui ka kontaktkoolitusena. Veebikoolitust grupis läbida võimalik ei ole, küll aga kontaktkoolitusena.
13. Ebaselgeks jääb vastutus koolituse läbimise eest. Eelnõu sõnastuse kohaselt korraldavad avaliku sektori asutused ja ETOd oma töötajatele koolituse, aga puudub regulatsioon, kuidas töötajaid koolituse läbimiseks survestada. Eelnõu seletuskirjas on märgitud, et eelnõu on vajalik, et suurendada elanikkonna kriisideks valmisolekut läbi elanikkonnakaitse koolituse kohustuslikuks muutmise avaliku sektori teenistujatele ja elutähtsateenuse osutaja töötajatele, kuid seaduses teenistujatele ja töötajatele kohustust ei ole.	Selgitame. Töötaja kohustused tulenevad töölepingu seadusest ja ametniku kohustused avaliku teenistuse seadusest. Ametnik ja töötaja on kohustatud järgima tööandja seaduslikke korraldusi.
14. Eelnõu koostajad on alahinnanud muudatustega kohalikele omavalitsustele kaasnevat võimalikku töökoormuse ja kulude kasvu. On arusaadav, et kohalikele omavalitsustele muudatustega kaasnevaid täpseid kulusid ei ole võimalik eelnõus välja tuua, kuid öelda rahalise mõju esimese lausena, et "KOV-idele eelnõu otseseid lisakulusid kaasa ei too" ja "Võivad tekkida lisakulud, kui KOV-il on vaja püstitada eelnõus nimetatud hoone või kohandada olemasolevas hoones varjumiskoht." ei ole kohane. Näiteks koolieelseid lasteasutusi rajatakse pidevalt juurde ja kindlasti ka üle 1200 m²- seid. Ja vähemalt osalt ei saa hoonete ehitusest ka loobuda, kuna nende vajadus tuleneb teistest riigi kehtestatud nõuetest.	Arvestatud. Eelnõu seletuskirja täiendatud.
15. Arusaadav on eelnõu eesmärk arendada elanikkonnakaitset. Seletuskirja kohaselt mõjutab eelnõu kõiki 79 KOVi ja nende töökoormust, kuid see pole märkimisväärne ega igapäevane ja otseseid lisakulusid eelnõu KOVidele kaasa ei too. Viidatud hinnanguga ei saa omavalitsused nõustuda. Üksiktegevusena võib muudatusega kaasnev lisategevus või -kohustus tunduda vähese tähtsusega, kuid tervikuna kokku eelmise HOS muudatuse, Päästeameti ja teiste ametite	Teadmiseks võetud. Selleks, et suurendada Eesti kohalike omavalitsuste valmisolekut ulatuslikeks kriisideks eraldab Siseministerium aastatel 2025-2027 kohaliku omavalitsuse

ootuste, nt hoolekandeesutuste toimepidevuse tagamisega ning muude kokkulepetega, nt Päästeameti ulatusliku evakuatsiooni plaanist tulenevad kohustused, on koormus suur. Rõhutame, et ilma spetsiaalse, eraldi väljaõppinud kriisijuhita ning vastava isiku palkamiseks vajaliku palgafondita, ei ole sellises mahus elanikkonnakaitsealaste tegevuste reaalne elluviimine võimalik. Kahjuks puuduvad KOVidel selleks vahendid.	üksusetele 2,25 miljonit eurot kriisipspecialistide palkamiseks.
16. Palume eelnõu koostajatel uuesti avada mõjude analüüs ning KOV vaates analüüsida täiendavalt nii töökoormuse kui lisakulude rida. Palume detailsemalt välja tuua ning esitada eraldi need argumendid ja faktid, mille põhjal on jõutud järeldusele, et mõju KOVile on väheoluline.	Arvestatud. Eelnõu seletuskirja täiendatud.
Eesti Proviisorapteekide Liit, 26.11.2024 Kontaktisik: Ly Rootslane, tel 5886 3915	
Kokkuvõtlikult kordame kõige olulisemat tõdemust: kuna valdav enamus Eesti apteekide on väike- või mikroettevõtted, siis puudub neil võimekus lisakulude või kohustuste kandmiseks ilma riigipoolsete lahenduste väljapakkumiseta. Ravimite jaemüügi juurdehindlused on Eestis riiklikult reguleeritud ja väga madalad (kehtestatud 2005 aastal), mistõttu isegi riskianalüüsides, kriisiplaanide jmt koostamine võib üksikapteegile üle jõu käia. Seetõttu peame ka juba kehtivat hädaolukorra seadust rakendamatuks seni, kuni riik pole välja pakkunud finantsilisi jmt lahendusi, mis aitaksid apteekidel uudseid, mahukaid kohustusi täita. Eelnõuga soovitakse aga panna ETOdele veelgi lisakohustusi, mis ei ole üksikult võttes küll väga suured, kuid siiski tähendavad apteekidele täiendavat koormust, mis vähendab nende jätkusuutlikkust. Kahjuks ei vasta tõele Eelnõu seletuskirjas toodud väide, et eelnõuga ei kaasne ettevõtjatele olulisi kulusid. Näiteks nõutakse töötajate lisakoolituse regulaarselt – see eeldab koolitavate töötajate vabastamist koolituste ajaks (ehk asendusi) ja iga uue töötaja koolitust. Paraku on apteekides terav erialase tööjõu nappus. Meie jaoks on kummastav, et kuigi juba kehtivad ETO reeglid (mis pole veel rakendunud) käivad apteekidel üle jõu, siis lisakohustusi tuleb veel juurde. Kordame oma palvet tõsiselt kaaluda ressursside eraldamist riigipoolseteks lahendusteks, sest vastasel juhul on risk, et Eelnõu eesmärgid jäävad tegelikkuses saavutamata.	Arvestatud osaliselt. ETOd valivad ise töötajad, kes läbivad elanikkonnakaitsekoolituse ja määravad ka koolituste regulaarsuse. Seega on mõju oluliselt väiksem, kui esialgse eelnõu sõnastusega plaanitud.
Eesti Puuetega Inimeste Koda, 25.11.2024 kiri nr 70 Kontaktisik: Mari Puuram (mari.puuram@epikoda.ee; tel +372 5401 0437)	
1. Juhime tähelepanu, et eelnõu tutvustusele ei olnud tagatud ligipääsetavust kuulmislangusega inimestele nagu kõne tekstiks (kirjutustõlge) ja eesti viipekeeletõlge, mis on oluline neile, kelle	Teadmiseks võetud.

emakeel on eesti viipekeel. Soovime, et avalik sektor pööraks oma tegevustest suuremat tähelepanu ligipääsetavuse tagamisele, eriti olukordades, mil tutvustatakse kogu elanikkonda puudutavaid eelnõusid. Heaks näiteks on Sotsiaalministeerium olukordades, kus tutvustusele on oodatud puuetega inimeste esindusorganisatsioonid ning tõlgete tagamine kohtumisel on pigem norm, kui erand. Samuti on ligipääsetavus oluline nt avalike konsultatsioonide, õppuste, arendusprojektide, planeeringute tutvustamisel jne.	
2. Hädaolukorra seaduse eelnõu kohaselt on kavas Siseministeeriumi tasandil määruse loomine, millega tagatakse varjenditele ligipääsetavusnõuded. EPIKoja ettepanek on arvestada kehtiva ettevõtliku ja infotehnoloogiaministri määruse number 28 „Puudega inimeste erivajadusest tulenevad nõuded ehitisele“ põhimõtete ka varjendite ligipääsu tagamiseks. See on oluline, et varjendis olev inimene ei jääks ebavõrdsesse olukorda. Eelnõu tutvustusel selgus, et on olemas töörühm, kes valmistab ette lahendusi, mis puudutavad puudega inimeste erivajadustega arvestamist. EPIKoda palub kaasata ennast eelnõu väljatöötamisse, et lahendused oleksid puudega inimestele, eriti liikumispuuet arvestavad, jõukohased ja sobivad.	Arvestatud. Kaasame EPIKoja rakendusakti ligipääsetavuse osa koostamisse.
3. Eelnõu tutvustamisel toodi välja Kredexi meetme abil korterelamutele varjumiskohtade loomist. Oluline on koostöö puuetega inimeste organisatsioonidega, et ka need varjumiskohad oleksid ligipääsetavad puude korral.	Teadmiseks võetud.
4. Elanikkonna koolitusega seonduva puhul toome välja ligipääsetavuse tagamist video- ja õppematerjalidele. See on oluline olukorras, kus elanikkond peab tegema ettevalmistusi ning olema teadlik, kuidas kriisiolukorras käituda. Videod vajavad viipekeeletõlkeid, subtiitreid ja võimalik, et ka kirjeldustõlkeid, kui sisalduv info antakse edasi kirjalikult või pildis ilma lisainfota. Meie vaates on oluline, et taolised lahendused oleksid alati välja töötatud koostöös sihtrühmadega juba algusest peale. Heaks näiteks on Päästeamet, kes on ettevalmistanud ohuteavituse logod, testinud neid arusaamisraskustega inimeste sihtgrupi peal, mis tagab ligipääsetavuse ja arusaadavuse ka kõikidele teistele ühiskonnagruppidele. Ole Valmis kodulehel muudatuste tegemiseks, mis tagaksid kõigile parema ligipääsetavuse, on EPIKoda saatnud ettepanekud juba varasemalt.	Arvestatud.
5. Soovime rõhutada, et arvestades puudest tulenevate erivajadustega tagatakse ligipääs ka teistele ühiskonnagruppidele, nagu vanemaealised, ajutise vigastusega inimesed, lapsed ja noored. Ligipääsetavuse tagamine on oluline samm ettevalmistumiseks kriisiolukordadeks ning võimaldab igal panustada ning toimida parimal võimalikul moel hädaolukordades. Loodame, et meie ettepanekud leiavad oma koha eelnõu rakendamisel ja tegevuste elluviimisel.	Teadmiseks võetud.

Lisaks rõhutame, et väljatöötamiskavatsuste, eelnõude ja mistahes muude dokumentide koostamise ja algatuste puhul on oluline kaasata sihtgrupe juba planeerimise faasis ning teavitada aegsasti sisendikorjest, toimuvatest koosolekutest ja üritustest, et ette jõuaksid valmistuda ja kaasatult osaleda ka need sihtgrupid, kelle jaoks seadusandluses orienteerumine ei ole igapäevane, kuid kes on samamoodi meie ühiskonna olulised liikmed. Eesti Puuetega Inimeste Koda saab siin olla esmane kontaktpunkt, palume meid aegsasti kaasata.	
Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit, 27.11.2024 kiri nr 5.1-1/150 Kontaktisik: Keilin Tammepärg (keilin.tammeparg@itl.ee)	
1. Eelnõust ei ole selge, kes on kavandavate muudatuste järgi kohustatud isikud Eelnõu § 1 punktiga 1 HOS-i lisatava § 13¹ lõikest 1 nähtub, et Siseminister soovib ohuteavituse süsteemi laiendada ja rakendada võimalikult mitmekülgseid kanaleid, et jõuda elanikkonnani kriisiolukordades. Eesmärk on arusaadav, kuid see säte tõstatab mitmeid praktilisi ja tehnilisi küsimusi, eriti TV-teenuste ja multipleksimisteenuse osutajate rolli osas. HOS lisatava § 13¹ lõikega 3 antakse Päästeametile volitus kohustada sideettevõtteid, meediateenuse ja multipleksimisteenuse osutajaid liituma EE-ALARM-iga. Selles sättes võetakse nimetatud teenuse osutajate kohta kasutusele termin "kohustatud isik", mis tekitab küsimusi. Näiteks kui ettevõtte osutab vaid osaliselt elektroonilise side teenuseid, mis on teadete edastamiseks vajalikud (TV tehniline lahendus), või elutähtsaid teenuseid HOS mõistes, siis võib olla vaieldav, kas kõik need isikud saavad olla "kohustatud isikuks". Lisame, et TV teenus võib olla ka OTT teenus (ingl k over the top ehk voogedastusteenus interneti kaudu) ja paljudel juhtudel pole üldse tegu sideteenusega. Samas jääb arusaamatuks ka elutähtsa teenuse osutajast sideettevõtja kohustamine eelnõu alusel rohkemaks kui elutähtsate teenustena kehtivas HOS-is kirjas on (multipleksimisteenus ei ole elutähtis teenus).	Arvestatud. Eelnõu ja seletuskirja sõnastust täpsustatud. Vt ka järgmist punkti.
2. Eelnõus puudub õiguslik alus ohuteavitusega seotud kohustuste kehtestamiseks HOS § 36 lg 1 punktide 5-7 kohaselt on elutähtsaks teenuseks mobiiltelefoniteenus, telefoniteenus ja andmesideteenus. TV-teenuste osutamine ja multipleksimisteenused nende hulka ei kuulu. Elutähtsate teenuste osutajate kohustusi saab laiendada ainult nende teenuste pakkujatele, mis on seaduses otseselt määratletud. Meediateenused ei ole HOSi kohaselt elutähtsateks teenusteks, seega pole neile elutähtsa teenuse osutamise seotud kohustuste kehtestamine õiguslikult võimalik. Kohustuste kehtestamine HOS kaudu teenusepakkujatele, kes ei osuta elutähtsat teenust, võib olla ka vastuolus õiguspärasuse põhimõttega. Oleme seisukohal, et seaduses peab	Selgitame. Ohuteate edastamine toimub üldjuhul enne kui olukord on muutunud lõppkasutaja ja teenuse pakkuja jaoks kriitiliseks, mistõttu ei näe koostajad vajadust kohustatud isikute seostamist elutähtsa teenuse osutamisega.

olema selge ja piisav õiguslik alus, kui meediateenuste või multipleksimisteenuste pakkujaid soovitakse kohustada osalema hädaolukorra teavituses. Alternatiivseks lahenduseks on vastavatest kohustustest loobuda. Variant on ka eelnõu seletuskirjas täpsustada, et Päästeamet või valitsusasutused saavad teha koostööd ka nende teenusepakkujatega, kes ei ole elutähtsa teenuse osutajaid, ent kes on valmis vabatahtlikult panustama kriisiteavitusse. Kuna mobiiltelefoniteenus, telefoniteenus ja andmesideteenus on juba elutähtsad teenused, soovitame kriisiteavitussüsteemi arendamisel ja HOS muutmisel keskenduda eelkõige nendele kanalitele. Nende kaudu saab tagada kiire, geograafiliselt sihitud ja laialt levitatava teavituse. Uute kohustuste sätestamiseks on vajalik ennetavalt analüüsida nende tehnilist ja praktilist teostatavust. Mitme eraldiseisva teenuse (andmesideteenuse kui elutähtsa teenuse ja mitte elutähtsate teenuste nagu meediateenuse ning multipleksimisteenuse) läbiseigi või ühtsena käsitlemine ja kohustamine eelnõuga samaks tegevuseks tekitab segadust ning vastuolusid. Seadusega isikutele sätestatavad kohustused ei saa olla ebaselged ega mitmeti mõistetavad. Eelnõus kavandatav regulatsioon jääb arusaamatuks ka seetõttu, et täna on juba olemas meediateenuste seaduse § 18, mis võimaldab kohustada meediateenuste osutajaid edastama hädaolukorra teateid. Kui soovitakse uut kohustust, teistsuguse teenuse või tehnilise lahenduse kaudu sätestada, siis kohustatud isik peab oma kohustusi ka üheselt mõistma ning neid kohustusi peab olema võimalik tehniliselt teostada.	
Eesti Ravimihulgimüüjate Liit, 27.11.2024 Kontaktisik: Teet Torgo	
1. Eelnõus on jäetud hindamata kohustuse tegelik mõju ETO-dele ja Eestile tervikuna. Esitatud statistika ETO-ettevõtete (422) ja mitte-ETO-ettevõtete (144 499) üldarvu võrdluses kui eelnõu väheolulise mõju näitaja on põhimõtteliselt eksitav. Valdav osa Eesti ettevõtetest on mikroettevõtted. Seevastu suurem osa ETO-ettevõtetest on märkimisväärse töötajate arvuga suured ja keskmise suurusega ettevõtted. Eelnõu tegelikku mõjuulatuse hindamiseks tuleb vaadelda avaliku sektori (137 644 inimest) ja ETO-ettevõtete töötajate koguarvu ning eelnõu kohaselt koolituseks kuluvat 4-6 tundi iga töötaja kohta iga 2 a järel. Sellele tuleb omakorda lisada ettevõtetel tööandjatena ja ettevõtete töötajatel erialaspetsialistidena juba olemasolevad koolituskohustused nii ETO-ülesannete täitjana, tööõigusest lähtuvalt kui ettevõtete valdkonnaspetsiifilised koolituskohustused. Ühtlasi tuleb	Võtame teadiseks. Eelnõu sõnastuses tehtud täpsustused.

arvestada asjakohaste sektorite (keskmise) töötasu määradega, mida tuleb arvestada koolituseks kuuluva tööaja rahalise maksumuse selgitamisel. Ilma korrektse mõjuhinnanguta on eelnõu selgitused eksitavad ning selle rakendatavus küsimärgi all.	
2. Mõistame ja toetame eelnõu eesmärki tagada Eesti ühiskonna valmisolek kriisideks, kuid sel juhul on ETO-ettevõtted koolituse korraldamiseks kohustatud tööandjatena neile normidele vale adressaat ehk valitud meede ei ole eesmärgi täitmiseks sobiv. Eelnõu kohaselt on tegemist elanikkonnakaitse koolitusega. Seega on koolituste otseseks adressaadiks Eesti elanikkond ja ühiskond tervikuna, mitte pelgalt ETO-ettevõtete töötajad. Seepärast ei saa üksnes ETO-ettevõtete kohustamine koolitusi korraldada täita eelnõu eesmärki. Elanikkonnakaitse koolituskohustuste panemine üksnes ETO-ettevõtetele ei ole proportsionaalne, ettevõtjaid ja Eesti elanikkonda võrdselt kohtlev ega mõistlik, sest jätab olulise osa Eesti ühiskonnast koolituste soovitud mõjualast välja.	Selgitame. Koolituskohustus ei määrata üksnes ETO töötajatele vaid ka avaliku sektori asutuste ametnikele ja töötajatele. Lisaks võimaldatakse koolituse läbimist ka kõigile soovijatele.
3. Eelnõu koormab ebamõistlikult ja ebavõrdselt ETO-ettevõtteid võrreldes teiste tööandjatega ega arvesta ETO-ülesannete eripärasid. Seega ei vasta eelnõu praegusel kujul ka vajalikkuse ning kitsamas tähenduses proportsionaalsuse kriteeriumitele. ETO-ettevõtete kohustamine ei arvesta piisaval määral asjaoluga, et ETO-staatusest tulenevalt on just neil ettevõtetel niigi regulaarne kohustus kriisivalmiduse/toimepidevuse õppuste korraldamiseks. Selle täiendamine veel ühe koolituskohustusega, mis ei ole ettevõtte ETO-ülesannetega seotud, oleks ebamõistlik. Eelnõus on probleem ka ettevõtete võrdse kohtlemise aspektist. Esmalt selekteerib eelnõu koolituskohustuse täitjana ebavõrdselt välja üksnes avaliku sektori ja ETO-ettevõtted, kuid jätab ülejäänud ettevõtted-tööandjad kohustusest vabaks. Samuti jäetakse eelnõus tähelepanuta, et ka ETO ettevõtte siseselt ei pruugi kõik tegevused olla seotud ETO-funktsiooniga, kuid sellest hoolimata peab ETO-ettevõtja koolitama kõiki oma töötajaid. Siin tekitab eelnõu põhjendamatu ebavõrdse kohtlemise ETO-ettevõtete mitte-ETO-funktsioonis töötajate ning kõigi teiste tööandjate ja nende töötajate vahel.	Arvestatud. Eelnõu sõnastust muudetud. Elanikkonnakaitse koolituse läbimine on muudatuse kohaselt lisatud juba kehtivasse koolituskohustusse, koostoiimes Vabariigi Valitsuse 29.07.2021 määruse nr 75 „Elutähtsa teenuse toimepidevuse riskianalüüsi ja plaani nõuded, nende koostamise ning plaani kasutuselevõtmise nõuded ja kord“ § 8 punktiga 1 otsustab ETO riskianalüüsi koostamisel, milline on kriitilise tegevuse toimimiseks vajaliku personali optimaalne ja minimaalne arv, sealhulgas elutähtsa teenuse toimepidevuseks vältimatult vajalikud töökohad ning millised oskused ja teadmised peavad personalil olema.
4. Eeltoodud põhjustel me eelnõu elanikkonnakaitse koolituse osaga ei nõustu. Eelnõu ja seletuskiri vajavad vastavas osas oluliselt muutmist ja täiendamist. Meie hinnangul võiks teatava lahenduse pakkuda näiteks ETO-ettevõtete üldise kriisiõppuste kohustuse ning praeguses eelnõus kavandatud koolituskohustuse mõistlik sidumine nii, et vastavaid koolitusi saaks	Arvestatud. Vt eelnevat selgitust

arvestada ETO-õppustena. Ka sel juhul tuleb eelnõus täpsemalt piiritleda koolituskohustuse ulatus ehk missugused töötajad peavad koolituse läbima ning tagada kõigi tööandjate võrdne kohtlemine. Praktilise poole pealt tuleb välja selgitada ka eelnõu tegelikud mõjud tagamaks, et lisanduv uus koolituskohustus võimaldab ettevõtetel ka edaspidi oma põhitegevust ja ETO-ülesandeid täita. Mõistlikult tuleb tagada ka ETO-nõuete täitmise järelevalve, sh järelevalveks pädevate riigiasutuste rollid, et mitte asjatult koormata ETO-ettevõtteid mitmete eripädevusega järelevalveasutuste kontrollidega.	
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, 27.11.2024 kiri nr 4/191 Kontaktisik: Ireen Tarto (ireen@koda.ee)	
1. Käesoleva eelnõu lisas 1 oleva rakendusakti kavandiga nr 3 sätestatakse nõuded varjenditele ja varjumiskohtadele. Hetkel ei ole veel rakendusakti kavandis nr 3 kirjas varjendite ja varjumiskohtade nõudeid. Kaubanduskoda soovib teada, kas siis, kui saavad paika varjendite ja varjumiskohtade nõuded, vaadatakse üle ka muud ehitiste tehnilised nõuded? Kaubanduskoja hinnangul on see väga oluline, et ei tekiks olukorda, kus hoonetele on tehtud korralikud nõuetele vastavad varjendid, kuid näiteks hoone, ise ei vasta tervikuna sellistele nõuetele, mis tagaksid selle all oleva varjendi või varjumiskoha ohutuse. Seega on Kaubanduskoja hinnangul väga oluline see, et varjendite nõuete rakendumisel oleks tagatud ka inimeste ohutus. Näiteks tehnonõuetele mittevastavate hoonete puhul võib juhtuda, et kui kortermaja all on varjend ning tabamuse saades kukub maja kokku nii, et kogu maja varemed kukuvad varjumiskohale peale ja selle tulemusel lõhkeb kuumaveetoru, siis on olukord vaatamata asjakohasele varjumiskohale halb. Seega ei saa ainuüksi nõuetele vastavate vajendite või varjumiskohtadega luua illusiooni, et neis on lõpuni turvaline ning vajalik on laiem vaade ohutuse seisukohast. Seega soovib Kaubanduskoda rõhutada, et juhul kui hoonetele ehitatakse nõuetele vastavad varjendid, siis tegelikult peaksid kõik need hooned ka ise vastama nn kindlatele nõuetele, et kriisiolukorras päriselt inimesed varjendites turvaliselt olla saaksid. Samuti on oluline, et hooned, kuhu on rajatud varjumiskohad, tagaksid parimal võimalikul viisil inimeste ohutuse.	Teadmiseks võetud. Varjendi nõuete kehtestamisel vaadeldakse ka hoone muid nõudeid, mis arvestavad antud märkuses viidatud põhimõtteid.
2. Eelnõu lisas 1 oleva rakendusakti kavandiga nr 3 sätestatakse näiteks nõuded varjenditele ja varjumiskohtadele ning rakendusakti kavandiga nr 4 sätestatakse varjumisplaani koostamise nõuded. Siiski ei ole tegelikult eelnõu lisas veel tegelikke nõudeid kirjas.	Teadmiseks võetud. Täiendame rakendusaktide kavandeid teise EISi kooskõlastusringi ajaks.

Kaubanduskoda soovib teada, kas on teada, millal plaanitavad nõuded selguvad või millal need avaldatakse? Soovime rõhutada, et ilma kõiki nõudeid teadmata on võimatu hinnata, milline on plaanitavate muudatuste tegelik ning koondmõju kõikidele osapooltele. Alles nõuete selgudes on võimalik näiteks tegelikult välja selgitada, kui palju rohkem hakkab maksma hoone ehitamine, mis nõuab ka varjumiskohta või varjendit. Seega soovib Kaubanduskoda rõhutada, et seaduse eelnõu juures peab olema ka määruse eelnõu, kus on varjendite ja varjumiskohtade tingimused, ning alles siis on võimalik anda hinnang sellele, kuidas hakkavad muudatused kõiki osapooli tegelikult mõjutama. Hetkel on eelnõude mõjude hindamine ilma sisulise määruseta võimatu.	
3. Eelnõu § 1 p 3 lg 8 kohaselt „<i>Hoonetes, mis on püstitatud või mille ehitusloa taotlus või ehitusteatis on esitatud enne 2025. aasta 1. septembrit ja mis vastab avaliku või mitteavaliku varjendi rajamise kohustusega hoone tunnustele, tuleb varjumisplaanis hinnata varjumiskoha kohandamise võimalust ning vastava võimaluse olemasolul kohandada hoonesse vastav varjumiskoht. Varjumiskoha kohandamise korraldab ehitise valdaja</i>”. Sooviksime välja tuua, et kuigi kavandatud säte tagab võrdsust hoonete omanike vahel, siis tekib siiski ebavõrdne olukord nende ettevõtetega, kes lasid hoone ehitada näiteks 2024 aastal ilma varjumiskohata ning on tänu sellele saanud hoone ehitada näiteks 20% või 30% soodsamalt.	Selgitame. Eelnõu seletuskirjas on varjendi rajamise võimalikku maksumust hinnatud. Seletuskirjas on varjendi rajamisega seotud lisakulude hindamisel lähtunud Soomes kehtivatest nõuetest ja Soome analüüsides varjendi maksumuse hindamisel. Soome pikaajaline kogemus toob välja, et eluhoone varjendi rajamise kohustus lisab ehitushinnale keskmiselt 1-2%. Pikem põhjendus toodud eelnõu seletuskirjas.
4. Eelnõu § 1 p 3 lg-d 5 ja 6 sätestavad, millal tuleb rajada avalik või mitteavalik varjend. Lisaks sätestab eelnõu lisas 1 olev rakendusakti kavand nr 3 §-dega 9 ja 10, millal tuleb rajada avalik või mitteavalik varjumiskoht. Lisaks ütleb eelnõu § 5, et “varjendi rajamise nõuet ei kohaldata hoonele, mis on püstitatud või mille ehitusloa taotlus või ehitusteatis on esitatud enne 2025. aasta 1. septembrit”. Kaubanduskoda soovib täpsustada, kas juhul, kui mõnes hoonetes teostatakse näiteks suur remont või renoveerimine ning selle tulemusel muutub ta näiteks avaliku/mitteavaliku varjendi/varjumiskoha nõuetele vastavaks hooneks, siis kas sellisel juhul tuleb remondi või renoveerimise käigus luua ka varjend või varjumiskoht, isegi kui seda hoonel varasemalt ei olnud?	Selgitame. Varjendi rajamise nõue ei kehti tagasiulatuvalt. Hoone remondi või renoveerimise käigus ei kohaldu varjendi rajamise kohustus. Varjend tuleb rajada üksnes uute hoonete püstitamisel. Siiski võib rakendada varjumiskoha kohandamise nõue näiteks hoonete puhul, mis enne renoveerimist oli kasutuskõlbmatu.
5. Eelnõu § 1 p 3 lg-d 5 ja 6 sätestavad, millal tuleb rajada avalik või mitteavalik varjend. Lisaks sätestab eelnõu lisas 1 olev rakendusakti kavand nr 3 §-dega 9 ja 10, millal tuleb rajada avalik või mitteavalik varjumiskoht.	Selgitame. Varjendi rajamise kohustus tekib hoonetele, mis on püstitatud või mille ehitusloa taotlus või ehitusteatis on esitatud pärast 2026. aasta 1. jaanuari.

Kaubanduskoja hinnangul on väga oluline, et oleks väga selge see, kellel on ja kellel ei ole varjendi ja varjumiskoha loomise kohustus ning et ei tekiks segadust, kellele mis nõuded kohaldavad. Näiteks eelnõu lisas 1 olev rakendusakti kavand nr 3 § 9 kohaselt tuleb luua kaubandushoonele avalik varjumiskoht, kui hoone suletud brutopind on vähemalt 10 000 ruutmeetrit. Samas eelnõu § 1 p 3 lg 5 kohaselt tuleb luua avalik varjend kui püstitatakse hoone, mille kasutusotstarbest tulenevalt külastavad seda rahvahulgad ja mille suletud brutopind on vähemalt 10 000 ruutmeetrit. Seega vastaks kaubandushoone, mille suletud brutopind on vähemalt 10 000 ruutmeetrit nii avaliku varjendi rajamise kui ka avaliku varjumiskoha loomise nõuetele. Soovime teada, kas sellisel juhul tuleb kaubandushoonele luua varjend või varjumiskoht? Kaubanduskoja hinnangul ei tohiks eelnõuga tekkida topeltkohustust (nii varjendi kui varjumiskoha loomise kohustust), vaid piisama peab ühe loomisest. Oluline on, et kõigile, kes peavad rajama varjendi või varjumiskoha oleks selge see, kumma nad rajama peavad ning millistele tingimustele see vastama peab.	Varjendi rajamise ja varjumiskoha kohandamise kohustus ei rakendu hoonele samaaegselt.
6. Kaubanduskoja hinnangul tuleb eelnõu seletuskirja juurde kuuluvat mõjuanalüüsi täiendada. Kaubanduskoja hinnangul võiks eelnõu mõjuanalüüs sisaldada informatsiooni selle kohta, milline on varjendite ja varjumiskohtade loomise hinnanguline kulu (näiteks % ehituse maksumusest) hoonete puhul, kuhu tuleb rajada varjend või varjumiskoht. Kuna hetkel ei ole täpselt teada varjendite/varjumiskohtade nõudeid, siis on raske hinnata, milline hakkab olema nende loomise eeldatav kulu. Hoonetesse loodavate varjendite/varjumiskohtade hinnanguline kulu aitaks osapooltel mõista, kui palju hakkab eelduslikult nende loomine maksma. Lisaks ei ole seletuskirjas infot selle kohta, et avalike ja mitteavalike varjumiskohtade omanikele tulevad kulud seoses varjendite/varjumiskohtade hooldamisega ning kui suured need võivad hinnanguliselt olla. Oleme seisukohal, et väga oluline on kajastada mõjuanalüüsis ka varjumiskohtade/varjendite hooldamiskulusid, sest juhul kui varjendeid/varjumiskohti ei hooldata, siis ei pruugi lõpuks kriisiolukorras need inimestele kaitset pakkuda.	Selgitame. Eelnõu seletuskirjas on varjumiskoha kohandamise ja varjendi rajamise eelduslike kulusid hinnatud. Varjendi ja varjumiskoha hoolduskulusid ei ole võimalik üheselt hinnata. Varjendit ja varjumiskohta võib igapäevaselt kasutada muuks otstarbeks kui varjumiseks. Konkreetsed hoolduskulud sõltuvad paljuski sellest, millisel otstarbel olemasolevat ruumi kasutatakse ning on seotud pigem antud otstarbega. Varjendi spetsiifikast tulenevalt saab rääkida eelkõige nt vajalike filtrite kontrollist. Varjumiskohtade hooldamisele mingeid lisakulusid ette ei nähta.
7. Eelnõu § 1 p 2 lõike 2 kohaselt “korraldab varjumist Päästeamet. Varjumise korraldamine hõlmab varjumiseks valmistumist, sealhulgas avalikkuse teadlikkuse tõstmist ja teavitamist. Varjumise korraldamisel teeb Päästeamet koostööd kohaliku omavalitsuse üksuste, asutuste ja isikutega”. Eelnõu seletuskirja lk-l 13 on täpsustatud, et “Päästeamet kontrollib avalike	Arvestatud. Eelnõu seletuskirja täiendatud. Päästeameti ülesandeid täpsustatakse rakendusaktis.

varjendite ja varjumiskohtade rajamist, korraldab nende tähistamise, teavitab nende asukohast ja annab varjumise korraldamiseks vajalikke suuniseid”. Lisaks on Päästeameti ülesanded kirjas eelnõu lisa 1 rakendusakti kavandis nr 2. Rakendusakti kavandi nr 2 § 1 kohaselt Päästeamet 1) peab avalike varjendite ja varjumiskohtade arvestust; 2) teavitab avalikkust avaliku varjendi ja varjumiskoha asukohast ja varjumise korraldusest oma kodulehel ja muul viisil; 3) korraldab varjumisteabe, sealhulgas varjumiskoha tähistuse ja juhiste esitamise puudega inimesele arusaadaval viisil; 4) koostab ja avaldab juhendeid ja soovitusi varjumise korralduse kohta; 5) sõlmib vajaduse korral kokkuleppe avalikuks varjumiskohaks sobiva ehitise omanikuga, et võtta ehitise või selle osa kasutusele avaliku varjumiskohana; 6) esitab ettepanekuid varjumise korralduse tagamiseks ja muutmiseks; 7) annab asjaosalistele nõu varjumise kohta. Kaubanduskoda soovib välja tuua, et hetkel võib eelnõu, määruse ja seletuskirja lugejale jääda arusaamatuks see, milline on Päästeameti roll seoses varjumisega mitteavalikesse varjumiskohtadesse ja varjenditesse. Näiteks sooviksime täpsustada, kas saame õigesti aru, et eelnõu rakendusakti nr 2 §-s 1 sätestatud ülesannete puhul, mille ees ei ole sõna avalike (st punktid 3, 4, 6 ja 7), on Päästeametil need kohustused ka mitteavalike varjendite/varjumiskohtade suhtes? Lisaks võiks meie hinnangul ka eelnõu seletuskirjast tulla selgelt välja see, mis on Päästeameti ülesanded avalike ja mitteavalike varjumiskohtade osas. Näiteks võiks eelnõu seletuskirja lk-l 13 olla ka kirjas ka see, milline on Päästeameti roll just mitteavalike varjendite/varjumiskohtade puhul. Sellisel juhul oleks lugejale kohe selge, milline on Päästeameti roll mitteavalike ja avalike varjendite/varjumiskohtade juures.	
8. Eelnõu § 5 sisaldab sätet, mis ütleb, et “Enne 2025. aasta 1. septembrit rajatud varjend või varjumiskoht peab olema varjumiseks sobilik ja kasutamiseks ohutu”. Eelnõu seletuskirja lk-l 25 on täpsustatud, et “Varjendile ja varjumiskohale, mis on rajatud enne 2025. aasta 1. septembrit, ei kohaldata eelnõukohase HOS-i § 16¹ lõike 14 ja EhS § 11 lõike 4 alusel kehtestatavat ministri määrust. Siiski peab saama sellist varjendit ja varjumiskohta eesmärgipäraselt kasutada, st see peab olema varjumiseks sobilik ja kasutamiseks ohutu”. Esmalt soovime välja tuua, et eelnõu § 1 p 2 sisaldab HOS-i § 16¹, kuid see ei sisalda lõiget 14. Samuti on ehitusseadustiku muudatused eelnõu §-is 4, kuid see ei sisalda ehitusseadustiku § 11 lg-t 4. Eelnevast tulenevalt ei ole võimalik aru saada, millised nõudeid on eelnõu seletuskirja lk-l 25 silmas peetud. Lisaks soovisime teada, mille järgi hinnatakse seda, kas varjend/varjumiskoht on kasutamiseks ohutu ja varjumiseks sobilik? Kui seda ei tehta eelnõus või määruses sätestatud	Arvestatud. Eelnõu sõnastust muudetud.

varjendite/varjumiskohtade tingimuste järgi, siis mille alusel on võimalik veenduda, et need on sobilikud ja ohutud? Kes ja kuidas hakkab selle üle järelevalvet teostama?	